

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z GEOGRAFII

Rok szkolny 2018/2019

Program nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa, Ewa Maria Tuz, Barbara Dziedzic; wyd. Nowa Era

Nr dopuszczenia podręcznika do użytku 906/1/2018

Klasa: 5a, 5b

Nauczyciel: mgr Danuta Krzak

Cele kształcenia i wychowania według założeń programu

Prezentowany program precyzyjnie określa cele kształcenia przewidziane do osiągnięcia na lekcjach geografii w szkole podstawowej, zgodnie z celami zamieszczonymi w podstawie programowej.

W koncepcji programu przyjęto, że edukacja geograficzna w szkole podstawowej, wspomagając rozwój ucznia jako osoby i wprowadzając go w życie społeczne, zakłada przede wszystkim:

I. W sferze wiedzy geograficznej:

1. poznanie podstawowych metod badań geograficznych, interpretacji oraz prezentacji ich wyników,
2. opanowanie podstawowego słownictwa geograficznego w celu opisywania oraz wyjaśniania występujących w środowisku geograficznym zjawisk i zachodzących w nim procesów,
3. poznanie wybranych krajobrazów Polski i świata, ich głównych cech i składników,
4. poznanie dziedzictwa kultury regionalnej oraz narodowej i postrzeganie go w perspektywie kultury europejskiej oraz światowej,
5. określenie miejsca i roli Polski oraz Polaków we współczesnym świecie,
6. poznanie głównych cech środowiska geograficznego Polski, własnego regionu i najbliższego otoczenia – „małej ojczyzny”, a także wybranych krajów i regionów Europy oraz świata,
7. poznanie i opisywanie zjawisk oraz procesów zachodzących w środowisku przyrodniczym Polski, a także wybranych krajów i regionów Europy oraz świata,
8. integrowanie wiedzy przyrodniczej z wiedzą społeczno-ekonomiczną i humanistyczną,
9. poznanie zróżnicowanych form działalności człowieka w środowisku, ich uwarunkowań i konsekwencji oraz potrzeby racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
10. poznanie i zrozumienie wybranych problemów społeczno-gospodarczych w skali lokalnej, regionalnej i globalnej,
11. poznanie zróżnicowania społeczno-gospodarczego i kulturowego społeczeństw na świecie poprzez pogłębienie wiedzy o ludziach, społecznościach i narodowościach,

12. rozumienie współzależności między elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz związków i zależności w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej i globalnej,
13. określenie prawidłowości w zakresie przestrzennego zróżnicowania warunków środowiska przyrodniczego oraz życia i różnych form działalności człowieka,
14. wiązanie aktualnych wydarzeń społecznych i politycznych z przeszłością,
15. zdobycie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali lokalnej, krajowej (geografia Polski), wielkich regionów oraz świata w różnych skalach czasowych,
16. dążenie do rozumienia treści geograficznych, a nie tylko do ich pamięciowego opanowania,
17. traktowanie wiadomości geograficznych, stanowiących wartość poznawczą samą w sobie, w sposób integralny, prowadzący do lepszego rozumienia świata, ludzi i siebie,
18. dostrzeganie różnego rodzaju związków i zależności (przyczynowo-skutkowych, funkcjonalnych, czasowych i przestrzennych).

II. W sferze umiejętności i stosowania wiedzy w praktyce:

1. planowanie, organizowanie i ocenianie własnej nauki oraz wzięcie za nią odpowiedzialności teraz i w przyszłości,
2. skuteczne porozumiewanie się w różnych sytuacjach, prezentację własnego punktu widzenia i uwzględnianie poglądów innych ludzi,
3. poprawne posługiwanie się językiem ojczystym oraz przygotowywanie się do publicznych wystąpień,
4. prowadzenie obserwacji i pomiarów w terenie, analizowanie, dokonywanie opisu, porównywanie, klasyfikowanie,
5. wykorzystywanie wiedzy i umiejętności geograficznych w celu lepszego rozumienia współczesnego świata,
6. korzystanie z planów, map, fotografii, rysunków, wykresów, danych statystycznych, tekstów źródłowych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych,
7. czytanie i interpretację map różnej treści,
8. określanie związków i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego, ich wpływu na warunki życia człowieka i jego działalność, formułowanie twierdzeń o prawidłowościach, dokonywanie uogólnień,
9. ocenę uwarunkowań procesów przyrodniczych i społeczno-gospodarczych zachodzących w skali globalnej, regionalnej i lokalnej oraz różnych skalach czasowych,
10. wskazywanie i analizę związków przyczynowo-skutkowych oraz powiązań funkcjonalnych pomiędzy poszczególnymi komponentami środowiska geograficznego w różnych skalach przestrzennych i czasowych,
11. krytyczne myślenie, formułowanie sądów, wartościowanie, ocenianie zjawisk oraz procesów społeczno-kulturowych i gospodarczych zachodzących w różnych regionach świata oraz w Polsce,
12. stawianie pytań, formułowanie hipotez i kreatywne rozwiązywanie problemów,
13. podejmowanie nowych wyzwań oraz racjonalnych działań prośrodowiskowych i prospołecznych,
14. rozwijanie umiejętności percepcji przestrzeni i wyobraźni przestrzennej,
15. podejmowanie konstruktywnej współpracy z innymi, nabywanie kultury sprzyjającej umiejętności komunikowania się, kształtowania trwałych i skutecznych relacji w grupie, empatii,
16. wykorzystanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym,

17. rozwijanie sprawności umysłowej oraz osobistych zainteresowań.

III. W sferze postaw i wartości (cele wychowawcze, aksjologiczne):

1. rozwijanie przekonania o użyteczności edukacji geograficznej w życiu codziennym,
2. poznawanie siebie, swoich predyspozycji, talentów oraz kształtowanie różnych aspektów własnej osobowości,
3. rozwijanie pasji poznawczej skutkującej wzrostem zainteresowania i motywacji wewnętrznej do uczenia się geografii,
4. rozwijanie dociekliwości poznawczej ukierunkowanej na poszukiwanie prawdy, dobra i piękna w świecie,
5. łączenie racjonalności naukowej z refleksją nad pięknem i harmonią świata przyrody oraz dziedzictwem kulturowym ludzkości,
6. przyjmowanie postawy szacunku do środowiska przyrodniczego oraz rozumienie potrzeby racjonalnego w nim gospodarowania,
7. kształtowanie poczucia tożsamości, patriotyzmu oraz postaw wspólnotowych i obywatelskich,
8. kształtowanie poczucia dumy z piękna ojczystej przyrody i dorobku naszego narodu poprzez poznanie m.in.: różnych obiektów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego własnego regionu i Polski, krajobrazów Polski, walorów przyrodniczych, kulturowych, turystycznych oraz osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia, w tym sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej,
9. rozwijanie przekonania o potrzebie uczestnictwa w rozwoju własnego regionu i Polski, a także podejmowania działań na rzecz zachowania ich dziedzictwa przyrodniczego oraz kulturowego,
10. kształtowanie pozytywnych, emocjonalnych i duchowych więzi z krajem ojczystym, z najbliższym otoczeniem społecznym i przyrodniczym („małą ojczyzną”, własnym regionem), a także w pewnym stopniu z całą planetą Ziemią,
11. rozwijanie zdolności percepcji najbliższego otoczenia i miejsca rozumianego jako „oswojona” najbliższa przestrzeń, której uczeń nadaje pozytywne znaczenia,
12. poszukiwanie, odkrywanie i dążenie do osiągnięcia wielkich celów życiowych i wartości niezbędnych dla odnalezienia własnego miejsca w świecie na drodze rzetelnej i systematycznej pracy,
13. kształtowanie świadomości o potrzebie współpracy dotyczącej zwalczania zagrożeń środowiska przyrodniczego oraz zagrożeń społecznych,
14. przygotowanie się do życia w rodzinie, społeczności lokalnej oraz państwie,
15. kształtowanie postaw patriotycznych,
16. poczucie odpowiedzialności za stan środowiska geograficznego i przyszły rozwój społeczno-kulturowy i gospodarczy „małej ojczyzny”, własnego regionu i Polski,
17. rozwijanie poczucia estetyki oraz potrzeby kształtowania ładu przestrzennego,
18. przełamywanie stereotypów i kształtowanie postawy szacunku, zrozumienia, akceptacji i poszanowania innych kultur przy jednoczesnym zachowaniu poczucia wartości dziedzictwa kulturowego własnego narodu i własnej tożsamości.

1. Sposoby sprawdzania i oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów.

Formy oceniania:

- rozmowa z uczniem: 1-2 w semestrze (ucznia obowiązuje materiał z 3 ostatnich lekcji lub po uprzedzeniu uczniów, materiał z 3 wybranych przez nauczyciela lekcji)
- klasówka (obejmuje np. dział, większą partię materiału):
- sprawdzian (obejmuje mniejszą partię materiału np. 3-4 tematy):
- kartkówka (forma zapowiedziana, obejmuje mały zakres materiału np. 1 lekcji, wybranych zagadnień, wybranych umiejętności)
- praca na lekcji (aktywność, praca w grupach)
- zadanie domowe/ciekawostki geograficzne/referat
- prezentacja/projekt
- działania praktyczne

Poprawa wybranych ocen cząstkowych:

- ✓ klasówka/sprawdzian:
  - obowiązkowa poprawa oceny niedostatecznej z obowiązkowych prac pisemnych (klasówka, sprawdzian)
  - możliwa poprawa oceny dopuszczającej i dostatecznej z obowiązkowych prac pisemnych
  - zakres wiadomości i umiejętności ustalony jak do pierwszego terminu
  - termin do 2 tygodni (uzgodniony z nauczycielem)

Uczeń, który nie pisał obowiązkowej pracy pisemnej, powinien napisać ją w terminie uzgodnionym z nauczycielem, nie przekraczającym 2 tygodni od dnia powrotu do szkoły tj. pierwszej lekcji geografii po nieobecności ucznia (termin zostaje wydłużony w przypadku np. długotrwałej usprawiedliwionej nieobecności ucznia lub innych zdarzeń losowych).

- ✓ inne oceny:
  - możliwa poprawa oceny (ndst., dop., dost.) z odpowiedzi (do dwóch tygodni od daty uzyskania oceny, będącej przedmiotem poprawy)
  - możliwa poprawa oceny (ndst., dop., dost.) z zadania domowego/ciekawostki geograficznej/referatu (temat prac i termin poprawy każdorazowo określa nauczyciel)

Nauczyciel stosuje elementy oceniania kształtującego np.:

- informacja zwrotna w formie ustnej lub pisemnej zawierająca: wyszczególnienie i docenienie dobrych elementów w pracy ucznia, wskazanie na elementy wymagające poprawy, nad którymi uczeń musi jeszcze popracować, wskazówki, w jaki sposób uczeń powinien poprawić pracę, wskazówki, w jaki sposób uczeń powinien pracować dalej
- pytanie kluczowe dla uczniów
- zdanie podsumowujące

Uczniowi przysługuje 1 raz w semestrze prawo do zgłoszenia nieprzygotowania do zajęć oraz 2 razy w semestrze brak zadania (w obu przypadkach nie dotyczy zapowiadanych prac). Nieprzygotowanie i brak zadania uczeń zobowiązany jest zgłosić w formie pisemnej przed rozpoczęciem lekcji.

Kryteria oceny prac:

- od 90% i zadanie dodatkowe lub 100% - celujący
- od 90%-99% - bardzo dobry
- od 75%-89% - dobry
- od 55%-74% - dostateczny
- od 30%-54% - dopuszczający
- poniżej 30% - niedostateczny

2. Harmonogram obowiązkowych prac pisemnych:

- klasówka:
  - Krajobrazy Polski cz.1 - (I semestr – I poł. grudnia)
- sprawdzian:
  - Mapa Polski - (I semestr – II poł. października)
  - Krajobrazy Polski cz.2 - (II semestr – II poł. stycznia/ I poł. lutego)
  - Lądy i oceany oraz Krajobrazy świata cz. 1 – (II semestr – marzec)
  - Wybrane krajobrazy świata cz.2 – (II semestr – maj)

3. Zasady udostępniania uczniom i rodzicom/opiekunom pisemnych form sprawdzania wiadomości i umiejętności:

- nauczyciel jest zobowiązany w terminie do 2 tygodni udostępnić uczniom sprawdzone i ocenione prace pisemne
- prace pisemne udostępniane są uczniom na lekcji, na której zostają omówione i skorygowane błędy
- prace są udostępnione rodzicom/opiekunom ucznia, w czasie zebrań ogólnych lub rozmów indywidualnych z nauczycielem; prace mogą być udostępnione uczniowi do domu (na zasadach określonych przez nauczyciela) oraz rodzicowi na jego wyraźną pisemną prośbę.

4. Zasady podsumowywania osiągnięć edukacyjnych ucznia:

Ocena na koniec I semestru i na koniec roku szkolnego, nie jest średnią arytmetyczną ocen.

- najwyższą rangę mają oceny z obowiązkowych prac pisemnych, a więc klasówek i sprawdzianów
- w dalszej kolejności bierze się pod uwagę oceny z odpowiedzi, kartkówki, projektów i działań praktycznych
- następnie oceny z pozostałych form sprawdzania wiadomości i umiejętności tzn.: zadań domowych/referatów/ciekawostek geograficznych, aktywności itp.
- wpływ na ocenę może mieć udział i wysokie wyniki osiągane przez ucznia w konkursach na różnych szczeblach

- pod uwagę bierze się również systematyczność ucznia w przygotowywaniu się do lekcji, wkład pracy i wysiłek ucznia, odpowiedzialność za podjęte zadania, korzystanie z różnych źródeł wiedzy geograficznej itp.

5. Dostosowanie wymagań edukacyjnych.

Dla uczniów posiadających opinię poradni psychologiczno – pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się oraz uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie nauczania indywidualnego dostosowuje się wymagania edukacyjne, do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia.

Np.

- Wymagania edukacyjne dla ucznia z opinią P.P.P.(dysleksja rozwojowa – dysortografia, dysgrafia, dysleksja):

Wymagania edukacyjne należy dostosować do indywidualnych potrzeb ucznia. Proponuje się, aby w miarę możliwości zindywidualizować pracę z nim na lekcji. Uczniowi przysługuje wydłużenie czasu pracy lub zmniejszenie liczby zadań do wykonania na pisemnych formach sprawdzania wiadomości. Możliwe jest ograniczenie pisemnych form na rzecz odpowiedzi ustnych. Należy również umożliwić uczniowi poprawę prac pisemnych poprzez odpowiedź ustną. Na pisemnych formach sprawdzania wiadomości nauczyciel powinien upewnić się, że uczeń zrozumiał czytane polecenia. W przypadku braku pełnych notatek z lekcji, można dopuścić możliwość uzupełniania ich przez uczennicę w domu. W przypadku dysgrafii można umożliwić uczniowi pisanie na komputerze lub pisanie drukiem.

- Wymagania edukacyjne dla ucznia z opinią P.P.P.(pomoc ogólna - trudności w nauce):

Wymagania edukacyjne należy dostosować do indywidualnych potrzeb ucznia. Proponuje się, aby w miarę możliwości zindywidualizować pracę z nim na lekcji. Należy zachęcać do wysiłku i pracy, chwalić nawet za najmniejszy sukces, za wkład pracy i zaangażowanie, wspierać, wzmacniać poczucie wartości. Należy pomóc uczniowi w nadrobieniu zaległości programowych. Można wydłużyć czas na pisemnych formach sprawdzania wiadomości lub zmniejszyć liczbę zadań do wykonania. Można odpytywać z mniejszej partii materiału.

6. Zasady poprawienia ocen śródrocznych i rocznych.

Ocena śródroczna lub roczna jest efektem systematycznej pracy ucznia: zdobywania przez niego nowych umiejętności, wiadomości oraz przejawiania określonych postaw.

Możliwość poprawy ocen śródrocznych lub rocznych istnieje, gdy:

- uczeń był nieobecny z powodu choroby (dłuższa nieobecność usprawiedliwiona),
- ocena nie jest jednoznaczna.

W obu przypadkach uczeń pisze lub poprawia prace pisemne i odpowiada z tych wiadomości i umiejętności, z których nie ma ocen lub oceny są słabe.

Ocenę niedostateczną uzyskaną na I semestr z geografii, uczeń ma możliwość poprawienia do dnia 29 marca 2019 roku w formie ustalonej przez nauczyciela.

7. Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy: 5a, 5b

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
1. Mapa Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, legenda mapy</i> • wymienia elementy mapy • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość bezwzględna, wysokość względna</i> • odczytuje wysokość bezwzględną obiektów na mapie poziomicowej • podaje nazwy barw stosowanych na mapach hipsometrycznych • wymienia różne rodzaje map • odczytuje informacje z planu miasta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • odczytuje za pomocą legendy znaki kartograficzne na mapie • stosuje legendę mapy do odczytania informacji • odczytuje skalę mapy • rozróżnia rodzaje skali • oblicza wysokość względną na podstawie wysokości bezwzględnej odczytanej z mapy • odczytuje informacje z mapy poziomicowej i mapy hipsometrycznej • wyszukuje w atlasie przykłady map: ogólnogeograficznej, krajobrazowej, turystycznej i planu miasta 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozróżnia na mapie znaki punktowe, liniowe i powierzchniowe • rysuje podziałkę liniową • wyjaśnia, dlaczego każda mapa ma skalę • oblicza odległość na mapie wzdłuż linii prostej za pomocą skali liczbowej • wyjaśnia, jak powstaje mapa poziomicowa • wyjaśnia różnicę między obszarem nizinnym, wyżynnym a obszarem górskim • wyjaśnia różnicę między mapą ogólnogeograficzną a mapą krajobrazową • przedstawia sposoby orientowania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dobiera odpowiednią mapę w celu uzyskania określonych informacji geograficznych • przekształca skalę liczbową na mianowaną i podziałkę liniową • oblicza odległość w terenie za pomocą skali liczbowej • oblicza odległość w terenie za pomocą podziałki liniowej • oblicza długość trasy złożonej z odcinków za pomocą skali liczbowej • rozpoznaje przedstawione na mapach poziomicowych formy terenu • rozpoznaje formy ukształtowania powierzchni na mapie hipsometrycznej • omawia zastosowanie map 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • posługuje się planem miasta w terenie • podaje przykłady wykorzystania map o różnej treści • analizuje treść map przedstawiających ukształtowanie powierzchni Polski • czyta treść mapy lub planu najbliższego otoczenia szkoły, odnosząc je do obserwowanych w terenie elementów środowiska geograficznego • projektuje i opisuje trasę wycieczki na podstawie mapy turystycznej lub planu miasta

		mapy w terenie	cyfrowych • podaje różnice między mapą turystyczną a planem miasta	
2. Krajobrazy Polski				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>krajobraz</i> • wymienia składniki krajobrazu • wymienia elementy krajobrazu najbliższej okolicy • wymienia pasy rzeźby terenu Polski • wskazuje na mapie Wybrzeże Słowińskie • wymienia elementy krajobrazu nadmorskiego • wymienia główne miasta leżące na Wybrzeżu Słowińskim • wymienia po jednym przykładzie rośliny i zwierzęcia charakterystycznych dla Wybrzeża Słowińskiego • wskazuje na mapie Pojezierze Mazurskie • odczytuje z mapy nazwy największych jezior na Pojezierzu Mazurskim • wskazuje na mapie pas Nizin Środkowopolskich oraz Nizinę 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje różnicę między krajobrazem naturalnym a krajobrazem kulturowym • określa położenie najbliższej okolicy na mapie Polski • przedstawia główne cechy krajobrazu nadmorskiego na podstawie ilustracji • omawia cechy krajobrazu Pojezierza Mazurskiego • wymienia atrakcje turystyczne Pojezierza Mazurskiego • przedstawia cechy krajobrazu Niziny Mazowieckiej • wymienia atrakcje turystyczne Niziny Mazowieckiej • opisuje cechy krajobrazu wielkomiejskiego • wymienia główne cechy krajobrazu miejsko-przemysłowego Wyżyny Śląskiej • przedstawia cechy krajobrazu rolniczego Wyżyny Lubelskiej • omawia cechy krajobrazu Wyżyny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje pasy rzeźby terenu w Polsce • opisuje krajobraz najbliższej okolicy w odniesieniu do pasów rzeźby terenu • opisuje wpływ wody i wiatru na nadmorski krajobraz • przedstawia sposoby gospodarowania w krajobrazie nadmorskim • opisuje zajęcia mieszkańców regionu nadmorskiego • przedstawia wpływ łódzkiego na krajobraz pojezierzy • omawia cechy krajobrazu przekształconego przez człowieka na Nizinie Mazowieckiej • przedstawia najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego w stolicy • omawia znaczenie węgla kamiennego na Wyżynie Śląskiej • charakteryzuje życie i zwyczaje mieszkańców Wyżyny Śląskiej • omawia na podstawie ilustracji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • dokonuje oceny krajobrazu najbliższego otoczenia szkoły pod względem jego piękna oraz ładu i estetyki zagospodarowania • porównuje na podstawie mapy Polski i ilustracji rzeźbę terenu w poszczególnych pasach • wyjaśnia na podstawie ilustracji, jak powstaje jezioro przybrzeżne • wymienia obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego Wybrzeża Słowińskiego oraz wskazuje je na mapie • wyjaśnia znaczenie turystyki na Wybrzeżu Słowińskim • charakteryzuje najważniejsze obiekty dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego na Nizinie Mazowieckiej • opisuje zabudowę i sieć komunikacyjną Warszawy • omawia atrakcje turystyczne na Szlaku Zabytków Techniki • opisuje za pomocą przykładów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • proponuje zmiany w zagospodarowaniu terenu najbliższej okolicy • prezentuje projekt planu zagospodarowania terenu wokół szkoły • przygotowuje prezentację multimedialną na temat Wybrzeża Słowińskiego z uwzględnieniem elementów krajobrazu naturalnego i kulturowego • przedstawia zróżnicowanie krajobrazu krain geograficznych w pasie pojezierzy na podstawie mapy • analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki rozwoju rolnictwa na Nizinie Mazowieckiej • planuje na podstawie planu miasta wycieczkę po Warszawie • przedstawia pozytywne i negatywne zmiany w krajobrazie

<p>Mazowiecką</p> <ul style="list-style-type: none"> •wskazuje na mapie największe rzeki przecinające Nizinę Mazowiecką •wskazuje na mapie największe miasta Niziny Mazowieckiej • podaje nazwę parku narodowego leżącego w pobliżu Warszawy •określa położenie Warszawy na mapie Polski •wymienia najważniejsze obiekty turystyczne Warszawy •wskazuje na mapie pas Wyżyn Polskich i Wyżynę Śląską •wskazuje na mapie największe miasta na Wyżynie Śląskiej •wskazuje na mapie Polski Wyżynę Lubelską •wymienia gleby i główne uprawy Wyżyny Lubelskiej •określa na podstawie mapy Polski położenie Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej •podaje nazwę parku narodowego leżącego na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej •podaje nazwy zwierząt żyjących w jaskiniach na Wyżynie Krakowsko-Częstochowskiej •określa na podstawie mapy położenie Tatr •wskazuje na mapie Tatry Wysokie i 	<p>Krakowsko-Częstochowskiej na podstawie ilustracji</p> <ul style="list-style-type: none"> •wymienia dwa przykłady roślin charakterystycznych dla Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej • wskazuje na mapie najwyższe szczyty Tatr •wymienia cechy krajobrazu wysokogórskiego •omawia cechy pogody w górach •wymienia atrakcje turystyczne Tatr 	<p>powstawanie wąwozów lessowych</p> <ul style="list-style-type: none"> •charakteryzuje czynniki wpływające na krajobraz rolniczy Wyżyny Lubelskiej •charakteryzuje na podstawie ilustracji rzeźbę krasową i formy krasowe Wyżyny Krakowsko-Częstochowskiej •opisuje na podstawie ilustracji piętra roślinności w Tatrach •opisuje zajęcia i zwyczaje mieszkańców Podhala 	<p>rolnictwo na Wyżynie Lubelskiej</p> <ul style="list-style-type: none"> •opisuje najważniejsze obiekty dziedzictwa kulturowego Wyżyny Lubelskiej •charakteryzuje na podstawie mapy atrakcje turystyczne Szlaku Orlich Gniazd •przedstawia argumenty potwierdzające różnicę w krajobrazie Tatr Wysokich i Tatr Zachodnich •opisuje dziedzictwo przyrodnicze Tatr 	<p>Wyżyny Śląskiej wynikające z działalności człowieka</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji oraz map tematycznych warunki sprzyjające rozwojowi rolnictwa na Wyżynie Lubelskiej • przedstawia historię zamków znajdujących się na Szlaku Orlich Gniazd • wyjaśnia negatywny wpływ turystyki na środowisko Tatr
---	--	---	---	--

Tatry Zachodnie				
3. Lądy i oceany				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na globusie i mapie świata bieguny, równik, południk zerowy i 180°, półkule, zwrotniki i koła podbiegunowe wymienia nazwy kontynentów i oceanów oraz wskazuje ich położenie na globusie i mapie wymienia największych podróżników biorących udział w odkryciach geograficznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, co to są siatka geograficzna i siatka kartograficzna wskazuje główne kierunki geograficzne na globusie porównuje powierzchnię kontynentów i oceanów na podstawie diagramów wskazuje akweny morskie na trasach pierwszych wypraw geograficznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przyczyny odkryć geograficznych wskazuje na mapie wielkie formy ukształtowania powierzchni Ziemi i akweny morskie na trasie wyprawy geograficznej Marca Polo opisuje na podstawie mapy szlaki wypraw Ferdynanda Magellana i Krzysztofa Kolumba 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> określa na globusie i mapie położenie punktów, kontynentów i oceanów na kuli ziemskiej opisuje podróże odkrywcze w okresie od XVII w. do XX w. 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> oblicza różnicę wysokości między najwyższym szczytem na Ziemi a największą głębokością w oceanach przedstawia znaczenie odkryć geograficznych
4. Krajobrazy świata				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminu <i>pogoda</i> wymienia składniki pogody wyjaśnia znaczenie terminu <i>klimat</i> wymienia na podstawie mapy tematycznej strefy klimatyczne Ziemi wymienia na podstawie ilustracji strefy krajobrazowe Ziemi wskazuje na mapie strefy wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych strefy umiarkowanej podaje nazwy warstw wilgotnego lasu równikowego i wskazuje te 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia różnicę między pogodą a klimatem odczytuje z klimatogramu temperaturę powietrza i wielkość opadów atmosferycznych w danym miesiącu wymienia typy klimatów w strefie umiarkowanej omawia na podstawie mapy stref klimatycznych i klimatogramów klimat strefy wilgotnych lasów równikowych oraz klimat strefy lasów liściastych i mieszanych omawia na podstawie ilustracji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie klimatycznej obszary o najwyższej oraz najniższej średniej rocznej temperaturze powietrza wskazuje na mapie klimatycznej obszary o największej i najmniejszej rocznej sumie opadów porównuje temperaturę powietrza i opady atmosferyczne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> oblicza średnią roczną temperaturę powietrza oblicza różnicę między średnią temperaturą powietrza w najcieplejszym miesiącu i najzimniejszym miesiącu roku oblicza roczną sumę opadów prezentuje przykłady budownictwa, sposoby gospodarowania i zajęcia mieszkańców stref wilgotnych lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych porównuje cechy krajobrazu sawann i stepów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia zróżnicowanie temperatury powietrza i opadów atmosferycznych na Ziemi na podstawie map tematycznych omawia wpływ człowieka na krajobrazy Ziemi porównuje wilgotne lasy równikowe z lasami liściastymi i mieszanych stref umiarkowanej pod względem klimatu, roślinności i świata zwierząt analizuje strefy sawann i stepów pod względem położenia, warunków klimatycznych i głównych cech krajobrazu

<p>warstwy na ilustracji</p> <ul style="list-style-type: none"> • rozpoznaje rośliny i zwierzęta typowe dla lasów równikowych oraz lasów liściastych i mieszanych • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>sawanna, step</i> • wskazuje na mapie strefy sawann i stepów • wymienia gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla sawann i stepów • wyjaśnia znaczenie terminu <i>pustynia</i> • wskazuje na mapie obszary występowania pustyń gorących i pustyń lodowych • rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla pustyń gorących i pustyń lodowych • wskazuje na mapie położenie strefy krajobrazów śródziemnomorskich • wymienia na podstawie mapy państwa leżące nad Morzem Śródziemnym • rozpoznaje rośliny i zwierzęta charakterystyczne dla strefy śródziemnomorskiej • wymienia gatunki upraw charakterystycznych dla strefy śródziemnomorskiej • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tajga, tundra, wieloletnia zmarzlina</i> 	<p>warstwową budowę lasów strefy umiarkowanej</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>preria, pampa</i> • omawia charakterystyczne cechy klimatu stref sawann i stepów • opisuje na podstawie ilustracji świat roślin i zwierząt pustyń gorących i pustyń lodowych • wymienia cechy charakterystyczne klimatu śródziemnomorskiego • wymienia obiekty turystyczne w basenie Morza Śródziemnego • wymienia charakterystyczne cechy klimatu stref tajgi i tundry • wskazuje na mapie położenie najwyższych łańcuchów górskich innych niż Himalaje • charakteryzuje krajobraz wysokogórski w Himalajach • opisuje świat roślin i zwierząt w Himalajach 	<p>w klimacie morskim i kontynentalnym</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia kryteria wydzielania stref krajobrazowych • przedstawia na podstawie ilustracji układ stref krajobrazowych na półkuli północnej • charakteryzuje warstwy wilgotnego lasu równikowego • charakteryzuje na podstawie ilustracji krajobrazy sawann i stepów • omawia klimat stref pustyń gorących i pustyń lodowych • omawia rzeźbę terenu pustyń gorących • omawia cechy krajobrazu śródziemnomorskiego • charakteryzuje cechy krajobrazu tajgi i tundry • charakteryzuje na podstawie ilustracji piętra roślinne w Himalajach 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefach pustyń gorących i pustyń lodowych • prezentuje przykłady budownictwa i sposoby gospodarowania w strefie śródziemnomorskiej • porównuje budownictwo i życie mieszkańców stref tajgi i tundry • analizuje zmienność warunków klimatycznych w Himalajach i jej wpływ na życie ludności 	<ul style="list-style-type: none"> • przedstawia podobieństwa i różnice między krajobrazami pustyń gorących i pustyń lodowych • opisuje na podstawie dodatkowych źródeł informacji zróżnicowanie przyrodnicze i kulturowe strefy śródziemnomorskiej • porównuje rozmieszczenie stref krajobrazowych na Ziemi i pięter roślinności w górach
--	--	--	---	---

<ul style="list-style-type: none"> •wskazuje na mapie położenie stref tajgi i tundry •rozpoznaje gatunki roślin i zwierząt charakterystyczne dla tajgi i tundry •wskazuje na mapie Himalaje •wymienia charakterystyczne dla Himalajów gatunki roślin i zwierząt 				
---	--	--	--	--

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z GEOGRAFII

Rok szkolny 2018/2019

Program nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa, Ewa Maria Tuz, Barbara Dziedzic; wyd. Nowa Era

Nr dopuszczenia podręcznika do użytku 906/3/2017

Klasa: 7a, 7b, 7c

Nauczyciel: mgr Danuta Krzak

Cele kształcenia i wychowania według założeń programu

Prezentowany program precyzyjnie określa cele kształcenia przewidziane do osiągnięcia na lekcjach geografii w szkole podstawowej, zgodne z celami zamieszczonymi w podstawie programowej.

W koncepcji programu przyjęto, że edukacja geograficzna w szkole podstawowej, wspomagając rozwój ucznia jako osoby i wprowadzając go w życie społeczne, zakłada przede wszystkim:

I. W sferze wiedzy geograficznej:

19. poznanie podstawowych metod badań geograficznych, interpretacji oraz prezentacji ich wyników,
20. opanowanie podstawowego słownictwa geograficznego w celu opisywania oraz wyjaśniania występujących w środowisku geograficznym zjawisk i zachodzących w nim procesów,
21. poznanie wybranych krajobrazów Polski i świata, ich głównych cech i składników,
22. poznanie dziedzictwa kultury regionalnej oraz narodowej i postrzeganie go w perspektywie kultury europejskiej oraz światowej,
23. określenie miejsca i roli Polski oraz Polaków we współczesnym świecie,
24. poznanie głównych cech środowiska geograficznego Polski, własnego regionu i najbliższego otoczenia – „małej ojczyzny”, a także wybranych krajów i regionów Europy oraz świata,
25. poznanie i opisywanie zjawisk oraz procesów zachodzących w środowisku przyrodniczym Polski, a także wybranych krajów i regionów Europy oraz świata,
26. integrowanie wiedzy przyrodniczej z wiedzą społeczno-ekonomiczną i humanistyczną,
27. poznanie zróżnicowanych form działalności człowieka w środowisku, ich uwarunkowań i konsekwencji oraz potrzeby racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
28. poznanie i zrozumienie wybranych problemów społeczno-gospodarczych w skali lokalnej, regionalnej i globalnej,
29. poznanie zróżnicowania społeczno-gospodarczego i kulturowego społeczeństw na świecie poprzez pogłębienie wiedzy o ludziach, społecznościach i narodowościach,
30. rozumienie współzależności między elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz związków i zależności w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej i globalnej,
31. określenie prawidłowości w zakresie przestrzennego zróżnicowania warunków środowiska przyrodniczego oraz życia i różnych form działalności człowieka,
32. wiązanie aktualnych wydarzeń społecznych i politycznych z przeszłością,
33. zdobycie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali lokalnej, krajowej (geografia Polski), wielkich regionów oraz świata w różnych skalach czasowych,
34. dążenie do rozumienia treści geograficznych, a nie tylko do ich pamięciowego opanowania,
35. traktowanie wiadomości geograficznych, stanowiących wartość poznawczą samą w sobie, w sposób integralny, prowadzący do lepszego rozumienia świata, ludzi i siebie,
36. dostrzeganie różnego rodzaju związków i zależności (przyczynowo-skutkowych, funkcjonalnych, czasowych i przestrzennych).

II. W sferze umiejętności i stosowania wiedzy w praktyce:

18. planowanie, organizowanie i ocenianie własnej nauki oraz wzięcie za nią odpowiedzialności teraz i w przyszłości,
19. skuteczne porozumiewanie się w różnych sytuacjach, prezentację własnego punktu widzenia i uwzględnianie poglądów innych ludzi,
20. poprawne posługiwanie się językiem ojczystym oraz przygotowywanie się do publicznych wystąpień,
21. prowadzenie obserwacji i pomiarów w terenie, analizowanie, dokonywanie opisu, porównywanie, klasyfikowanie,
22. wykorzystywanie wiedzy i umiejętności geograficznych w celu lepszego rozumienia współczesnego świata,

23. korzystanie z planów, map, fotografii, rysunków, wykresów, danych statystycznych, tekstów źródłowych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych,
24. czytanie i interpretację map różnej treści,
25. określanie związków i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego, ich wpływu na warunki życia człowieka i jego działalność, formułowanie twierdzeń o prawidłowościach, dokonywanie uogólnień,
26. ocenę uwarunkowań procesów przyrodniczych i społeczno-gospodarczych zachodzących w skali globalnej, regionalnej i lokalnej oraz różnych skalach czasowych,
27. wskazywanie i analizę związków przyczynowo-skutkowych oraz powiązań funkcjonalnych pomiędzy poszczególnymi komponentami środowiska geograficznego w różnych skalach przestrzennych i czasowych,
28. krytyczne myślenie, formułowanie sądów, wartościowanie, ocenianie zjawisk oraz procesów społeczno-kulturowych i gospodarczych zachodzących w różnych regionach świata oraz w Polsce,
29. stawianie pytań, formułowanie hipotez i kreatywne rozwiązywanie problemów,
30. podejmowanie nowych wyzwań oraz racjonalnych działań prośrodowiskowych i prospołecznych,
31. rozwijanie umiejętności percepcji przestrzeni i wyobraźni przestrzennej,
32. podejmowanie konstruktywnej współpracy z innymi, nabywanie kultury sprzyjającej umiejętności komunikowania się, kształtowania trwałych i skutecznych relacji w grupie, empatii,
33. wykorzystanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym,
34. rozwijanie sprawności umysłowej oraz osobistych zainteresowań.

III. W sferze postaw i wartości (cele wychowawcze, aksjologiczne):

19. rozwijanie przekonania o użyteczności edukacji geograficznej w życiu codziennym,
20. poznawanie siebie, swoich predyspozycji, talentów oraz kształtowanie różnych aspektów własnej osobowości,
21. rozwijanie pasji poznawczej skutkującej wzrostem zainteresowania i motywacji wewnętrznej do uczenia się geografii,
22. rozwijanie dociekliwości poznawczej ukierunkowanej na poszukiwanie prawdy, dobra i piękna w świecie,
23. łączenie racjonalności naukowej z refleksją nad pięknem i harmonią świata przyrody oraz dziedzictwem kulturowym ludzkości,
24. przyjmowanie postawy szacunku do środowiska przyrodniczego oraz rozumienie potrzeby racjonalnego w nim gospodarowania,
25. kształtowanie poczucia tożsamości, patriotyzmu oraz postaw wspólnotowych i obywatelskich,
26. kształtowanie poczucia dumy z piękna ojczystej przyrody i dorobku naszego narodu poprzez poznanie m.in.: różnych obiektów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego własnego regionu i Polski, krajobrazów Polski, walorów przyrodniczych, kulturowych, turystycznych oraz osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia, w tym sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej,
27. rozwijanie przekonania o potrzebie uczestnictwa w rozwoju własnego regionu i Polski, a także podejmowania działań na rzecz zachowania ich dziedzictwa przyrodniczego oraz kulturowego,
28. kształtowanie pozytywnych, emocjonalnych i duchowych więzi z krajem ojczystym, z najbliższym otoczeniem społecznym i przyrodniczym („małą ojczyzną”, własnym regionem), a także w pewnym stopniu z całą planetą Ziemią,

29. rozwijanie zdolności percepcji najbliższego otoczenia i miejsca rozumianego jako „oswojona” najbliższa przestrzeń, której uczeń nadaje pozytywne znaczenia,
30. poszukiwanie, odkrywanie i dążenie do osiągnięcia wielkich celów życiowych i wartości niezbędnych dla odnalezienia własnego miejsca w świecie na drodze rzetelnej i systematycznej pracy,
31. kształtowanie świadomości o potrzebie współpracy dotyczącej zwalczania zagrożeń środowiska przyrodniczego oraz zagrożeń społecznych,
32. przygotowanie się do życia w rodzinie, społeczności lokalnej oraz państwie,
33. kształtowanie postaw patriotycznych,
34. poczucie odpowiedzialności za stan środowiska geograficznego i przyszły rozwój społeczno-kulturowy i gospodarczy „małej ojczyzny”, własnego regionu i Polski,
35. rozwijanie poczucia estetyki oraz potrzeby kształtowania ładu przestrzennego,
36. przełamywanie stereotypów i kształtowanie postawy szacunku, zrozumienia, akceptacji i poszanowania innych kultur przy jednoczesnym zachowaniu poczucia wartości dziedzictwa kulturowego własnego narodu i własnej tożsamości.

1. Sposoby sprawdzania i oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów.

Formy oceniania:

- rozmowa z uczniem: 1-2 w semestrze (ucznia obowiązuje materiał z 3 ostatnich lekcji lub po uprzedzeniu uczniów, materiał z 3 wybranych przez nauczyciela lekcji)
- klasówka (obejmuje np. dział, większą partię materiału):
- sprawdzian (obejmuje mniejszą partię materiału np. 3-4 tematy):
- kartkówka (forma zapowiedziana, obejmuje mały zakres materiału np. 1 lekcji, wybranych zagadnień, wybranych umiejętności)
- praca na lekcji (aktywność, praca w grupach)
- zadanie domowe/ciekawostki geograficzne/referat
- prezentacja/projekt
- działania praktyczne

Poprawa wybranych ocen cząstkowych:

- ✓ klasówka/sprawdzian:
- obowiązkowa poprawa oceny niedostatecznej z obowiązkowych prac pisemnych (klasówka, sprawdzian)
- możliwa poprawa oceny dopuszczającej i dostatecznej z obowiązkowych prac pisemnych
- zakres wiadomości i umiejętności ustalony jak do pierwszego terminu
- termin do 2 tygodni (uzgodniony z nauczycielem)

Uczeń, który nie pisał obowiązkowej pracy pisemnej, powinien napisać ją w terminie uzgodnionym z nauczycielem, nie przekraczającym 2 tygodni od dnia powrotu do szkoły tj. pierwszej lekcji geografii po nieobecności ucznia (termin zostaje wydłużony w przypadku np. długotrwałej usprawiedliwionej nieobecności ucznia lub innych zdarzeń losowych).

- ✓ inne oceny:
- możliwa poprawa oceny (ndst., dop., dost.) z odpowiedzi (do dwóch tygodni od daty uzyskania oceny, będącej przedmiotem poprawy)
- możliwa poprawa oceny (ndst., dop., dost.) z zadania domowego/ciekawostki geograficznej/referatu (temat prac i termin poprawy każdorazowo określa nauczyciel)

Nauczyciel stosuje elementy oceniania kształtującego np.:

- informacja zwrotna w formie ustnej lub pisemnej zawierająca: wyszczególnienie i docenienie dobrych elementów w pracy ucznia, wskazanie na elementy wymagające poprawy, nad którymi uczeń musi jeszcze popracować, wskazówki, w jaki sposób uczeń powinien poprawić pracę, wskazówki, w jaki sposób uczeń powinien pracować dalej
- pytanie kluczowe dla uczniów
- zdanie podsumowujące

Uczniowi przysługuje 2 razy w semestrze prawo do zgłoszenia nieprzygotowania do zajęć oraz 3 razy w semestrze brak zadania (w obu przypadkach nie dotyczy zapowiedzianych prac). Nieprzygotowanie i brak zadania uczeń zobowiązany jest zgłosić w formie pisemnej przed rozpoczęciem lekcji.

Kryteria oceny prac:

- od 90% i zadanie dodatkowe lub 100% - celujący
- od 90%-99% - bardzo dobry
- od 75%-89% - dobry
- od 55%-74% - dostateczny
- od 30%-54% - dopuszczający
- poniżej 30% - niedostateczny

2. Harmonogram obowiązkowych prac pisemnych:

- klasówka:
  - Środowisko przyrodnicze Polski cz.1 (I semestr – I poł. listopada)
  - Środowisko przyrodnicze Polski cz.2 (I semestr – II poł. grudnia/I poł. stycznia)
  - Ludność i urbanizacja w Polsce (II semestr)
  - Rolnictwo i przemysł Polski (II semestr)
- sprawdzian:
  - Podstawy geografii - Mapa, skale, współrzędne geograficzne (I semestr – I poł. października)

3. Zasady udostępniania uczniom i rodzicom/opiekunom pisemnych form sprawdzania wiadomości i umiejętności:

- nauczyciel jest zobowiązany w terminie do 2 tygodni udostępnić uczniom sprawdzone i ocenione prace pisemne

- prace pisemne udostępniane są uczniom na lekcji, na której zostają omówione i skorygowane błędy
- prace są udostępnione rodzicom/opiekunom ucznia, w czasie zebrań ogólnych lub rozmów indywidualnych z nauczycielem; prace mogą być udostępnione uczniowi do domu (na zasadach określonych przez nauczyciela) oraz rodzicowi na jego wyraźną pisemną prośbę.

4. Zasady podsumowywania osiągnięć edukacyjnych ucznia:

Ocena na koniec I semestru i na koniec roku szkolnego, nie jest średnią arytmetyczną ocen.

- najwyższą rangę mają oceny z obowiązkowych prac pisemnych, a więc klasówek i sprawdzianów
- w dalszej kolejności bierze się pod uwagę oceny z odpowiedzi, kartkówki, projektów i działań praktycznych
- następnie oceny z pozostałych form sprawdzania wiadomości i umiejętności tzn.: zadań domowych/referatów/ciekawostek geograficznych, aktywności itp.
- wpływ na ocenę może mieć udział i wysokie wyniki osiągane przez ucznia w konkursach na różnych szczeblach
- pod uwagę bierze się również systematyczność ucznia w przygotowywaniu się do lekcji, wkład pracy i wysiłek ucznia, odpowiedzialność za podjęte zadania, korzystanie z różnych źródeł wiedzy geograficznej itp.

5. Dostosowanie wymagań edukacyjnych.

Dla uczniów posiadających opinię poradni psychologicznej – pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się oraz uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie nauczania indywidualnego dostosowuje się wymagania edukacyjne, do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia.

Np.

- Wymagania edukacyjne dla ucznia z opinią P.P.P.(dysleksja rozwojowa – dysortografia, dysgrafia, dysleksja):

Wymagania edukacyjne należy dostosować do indywidualnych potrzeb ucznia. Proponuje się, aby w miarę możliwości zindywidualizować pracę z nim na lekcji. Uczniowi przysługuje wydłużenie czasu pracy lub zmniejszenie liczby zadań do wykonania na pisemnych formach sprawdzania wiadomości. Możliwe jest ograniczenie pisemnych form na rzecz odpowiedzi ustnych. Należy również umożliwić uczniowi poprawę prac pisemnych poprzez odpowiedź ustną. Na pisemnych formach sprawdzania wiadomości nauczyciel powinien upewnić się, że uczeń zrozumiał czytane polecenia. W przypadku braku pełnych notatek z lekcji, można dopuścić możliwość uzupełniania ich przez uczennicę w domu. W przypadku dysgrafii można umożliwić uczniowi pisanie na komputerze lub pisanie drukiem.

- Wymagania edukacyjne dla ucznia z opinią P.P.P.(pomoc ogólna - trudności w nauce):

Wymagania edukacyjne należy dostosować do indywidualnych potrzeb ucznia. Proponuje się, aby w miarę możliwości zindywidualizować pracę z nim na lekcji. Należy zachęcać do wysiłku i pracy, chwalić nawet za najmniejszy sukces, za wkład pracy i zaangażowanie, wspierać, wzmacniać poczucie wartości. Należy pomóc uczniowi w nadrobieniu zaległości programowych. Można wydłużyć

czas na pisemnych formach sprawdzania wiadomości lub zmniejszyć liczbę zadań do wykonania. Można odpytywać z mniejszej partii materiału.

6. Zasady poprawienia ocen śródrocznych i rocznych.

Ocena śródroczna lub roczna jest efektem systematycznej pracy ucznia: zdobywania przez niego nowych umiejętności, wiadomości oraz przejawiania określonych postaw.

Możliwość poprawy ocen śródrocznych lub rocznych istnieje, gdy:

- uczeń był nieobecny z powodu choroby (dłuższa nieobecność usprawiedliwiona),
- ocena nie jest jednoznaczna.

W obu przypadkach uczeń pisze lub poprawia prace pisemne i odpowiada z tych wiadomości i umiejętności, z których nie ma ocen lub oceny są słabe.

Ocenę niedostateczną uzyskaną na I semestr z geografii, uczeń ma możliwość poprawienia do dnia 29 marca 2019 roku w formie ustalonej przez nauczyciela.

7. Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy: 7a, 7b, 7c

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
1. Podstawy geografii (rozdział dodatkowy)				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia znaczenie terminu <i>geografia</i> • przedstawia podział nauk geograficznych • podaje wymiary Ziemi • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>siatka geograficzna</i>, <i>południk</i>, <i>równoleżnik</i>, <i>zwrotnik</i>, <i>długość geograficzna</i>, <i>szerokość geograficzna</i> • wskazuje na globusie i na mapie południk: 0° i 180° oraz półkulę wschodnią i półkulę zachodnią 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • przedstawia różnicę między geografią fizyczną a geografią społeczno-ekonomiczną • wymienia źródła informacji geograficznej • podaje cechy kształtu Ziemi • odczytuje wartości szerokości geograficznej zwrotników, kół podbiegunowych oraz biegunów • podaje cechy siatki geograficznej • określa położenie geograficzne 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia, czym się zajmują poszczególne nauki geograficzne • przedstawia poglądy na kształt Ziemi • wymienia dowody na kulistość Ziemi • wymienia cechy południków i równoleżników • odczytuje długość i szerokość geograficzną na globusie i na mapie • odszukuje obiekty na mapie na podstawie podanych współrzędnych geograficznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przykłady praktycznego zastosowania geografii • wyjaśnia różnicę między elipsoidą a geoidą • wyjaśnia znaczenie układu współrzędnych geograficznych • oblicza na podstawie współrzędnych geograficznych rozciągłość równoleżnikową i południkową • analizuje treści map wykonanych w różnych skalach 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa przedmiot badań poszczególnych nauk geograficznych • ocenia znaczenie umiejętności określania współrzędnych geograficznych w życiu człowieka • oblicza skalę mapy na podstawie odległości rzeczywistej między obiektami przedstawionymi na mapie • wskazuje możliwość praktycznego wykorzystania map w różnych skalach • interpretuje treści różnego rodzaju

<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na globusie i na mapie równik oraz półkule: północną i południową wyjaśnia znaczenie terminów: <i>mapa, skala, siatka kartograficzna, legenda mapy</i> wymienia elementy mapy wymienia rodzaje skal wyjaśnia znaczenie terminów: <i>wysokość względna, wysokość bezwzględna, poziomic</i> odczytuje z mapy wysokość bezwzględną podaje na podstawie atlasu nazwy map ogólnogeograficznych i tematycznych 	<ul style="list-style-type: none"> punktów i obszarów na mapie wyjaśnia różnicę między siatką kartograficzną a siatką geograficzną szereguje skale od największej do najmniejszej podaje różnicę między wysokością względną i wysokością bezwzględną określa na podstawie rysunku poziomicowego cechy ukształtowania powierzchni terenu charakteryzuje mapy ze względu na ich przeznaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia skalę w postaci mianowanej i podziałki liniowej wymienia metody prezentacji zjawisk na mapach omawia sposoby przedstawiania rzeźby terenu na mapie oblicza wysokości względne omawia podział map ze względu na treść, skalę i przeznaczenie 	<ul style="list-style-type: none"> posługuje się skalą mapy do obliczania odległości w terenie i na mapie omawia metody prezentacji zjawisk na mapach charakteryzuje rzeźbę terenu na podstawie rysunku poziomicowego i mapy ogólnogeograficznej odszukuje w atlasie mapy i określa ich przynależność do poszczególnych rodzajów 	map i przedstawia ich zastosowanie
---	---	---	--	------------------------------------

2. Środowisko przyrodnicze Polski

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje cechy położenia Polski w Europie na podstawie mapy ogólnogeograficznej podaje całkowitą i administracyjną powierzchnię Polski wskazuje na mapie geometryczny środek Polski wymienia kraje sąsiadujące z Polską i wskazuje je na mapie podaje długość granic z sąsiadującymi państwami wyjaśnia znaczenie terminu <i>geologia</i> wymienia najważniejsze wydarzenia geologiczne na obszarze Polski wyjaśnia znaczenie terminów <i>plejstocen</i> i <i>holocen</i> wyjaśnia znaczenie terminów <i>krajobraz polodowcowy</i> i <i>rzeźba glacjalna</i> wymienia formy terenu utworzone na obszarze Polski przez lądolód skandynawski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia cechy położenia Europy i Polski na podstawie mapy ogólnogeograficznej opisuje granicę między Europą a Azją na podstawie mapy ogólnogeograficznej Europy odczytuje szerokość i długość geograficzną wybranych punktów na mapie Polski i Europy wskazuje na mapie przebieg granic Polski omawia na podstawie mapy płytową budowę litosfery omawia proces powstawania gór wymienia na podstawie mapy geologicznej ruchy górotwórcze w Europie i w Polsce wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej góry fałdowe, zrębowe oraz wulkaniczne w Europie i w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> oblicza rozciągłość południkową i rozciągłość równoleżnikową Europy i Polski charakteryzuje na podstawie map geologicznych obszar Polski na tle struktur geologicznych Europy opisuje cechy różnych typów genetycznych gór przedstawia współczesne obszary występowania lodowców na Ziemi i wskazuje je na mapie ogólnogeograficznej świata charakteryzuje działalność rzeźbotwórczą lądolodu i lodowców górskich na obszarze Polski omawia na podstawie mapy ogólnogeograficznej cechy ukształtowania powierzchni Europy i Polski opisuje rozmieszczenie surowców 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> rozdziela konsekwencje położenia matematycznego, fizycznogeograficznego oraz geopolitycznego Polski opisuje jednostki geologiczne Polski i podaje ich charakterystyczne cechy określa na podstawie mapy geologicznej obszary poszczególnych fałdowań na terenie Europy i Polski opisuje mechanizm powstawania lodowców wykazuje pasowość rzeźby terenu Polski przedstawia czynniki kształtujące rzeźbę powierzchni Polski rozpoznaje główne skały występujące na terenie Polski podaje przykłady gospodarczego wykorzystania surowców mineralnych w Polsce opisuje pogodę kształtowaną przez 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wykazuje konsekwencje rozciągłości południkowej i rozciągłości równoleżnikowej Polski i Europy wykazuje zależność między występowaniem ruchów górotwórczych w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski wykazuje zależność między występowaniem zlodowaceń w Europie a współczesnym ukształtowaniem powierzchni Polski opisuje wpływ wydobycia surowców mineralnych na środowisko przyrodnicze wykazuje wpływ zmienności pogody w Polsce na rolnictwo, transport i turystykę ocenia znaczenie gospodarcze rzek Polski analizuje główne źródła zanieczyszczeń
--	--	--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> •wymienia pasy rzeźby terenu Polski i wskazuje je na mapie •wymienia główne rodzaje skał •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>pogoda, klimat, ciśnienie atmosferyczne, niż baryczny, wyż baryczny</i> •wymienia cechy klimatu morskiego i klimatu kontynentalnego •wymienia elementy klimatu •wyjaśnia znaczenie terminu <i>średnia dobowa wartość temperatury powietrza</i> •wymienia czynniki, które warunkują zróżnicowanie temperatury powietrza i wielkość opadów w Polsce •wymienia rodzaje wiatrów •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>system rzeczny, dorzecze, zlewisko, przepływ</i> •wskazuje na mapie główne rzeki Europy i Polski •określa na podstawie mapy ogólnogeograficznej położenie Morza Bałtyckiego •podaje główne cechy fizyczne Bałtyku •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>gleba, czynniki glebotwórcze, proces glebotwórczy, profil glebowy, poziomy glebowe</i> •wymienia typy gleb w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminu <i>lesistość</i> •wymienia różne rodzaje lasów w Polsce •wymienia formy ochrony przyrody w Polsce •wskazuje na mapie Polski parki narodowe 	<ul style="list-style-type: none"> •omawia zlodowacenia na obszarze Polski •opisuje nizinne i górskie formy polodowcowe •porównuje krzywą hipsograficzną Polski i Europy •dokonuje podziału surowców mineralnych •wymienia strefy klimatyczne świata na podstawie mapy tematycznej •podaje cechy przejściowości klimatu Polski •podaje zróżnicowanie długości okresu wegetacyjnego w Polsce na podstawie mapy tematycznej •opisuje wody Europy na podstawie mapy ogólnogeograficznej •rozpoznaje typy ujść rzecznych •charakteryzuje temperaturę wód oraz zasolenie Bałtyku na tle innych mórz świata •opisuje świat roślin i zwierząt Bałtyku •opisuje charakterystyczne typy gleb w Polsce •przedstawia na podstawie mapy tematycznej rozmieszczenie gleb na obszarze Polski •omawia na podstawie danych statystycznych wskaźnik lesistości Polski •omawia strukturę gatunkową lasów w Polsce •podaje przykłady rezerwatów przyrody, parków krajobrazowych i pomników przyrody na obszarze wybranego regionu •charakteryzuje wybrane parki narodowe w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> •mineralnych w Polsce na podstawie mapy tematycznej •omawia warunki klimatyczne w Europie •charakteryzuje czynniki kształtujące klimat w Polsce •odczytuje wartości temperatury powietrza i wielkości opadów atmosferycznych z klimatogramów •wyjaśnia, na czym polega asymetria dorzeczy Wisły i Odry •opisuje na podstawie mapy cechy oraz walory Wisły i Odry •charakteryzuje i rozpoznaje typy wybrzeży Bałtyku •wyróżnia najważniejsze cechy wybranych typów gleb na podstawie profili glebowych •omawia funkcje lasów •omawia na podstawie mapy Polski przestrzenne zróżnicowanie lesistości w Polsce •ocenia rolę parków narodowych i innych form ochrony przyrody w zachowaniu naturalnych walorów środowiska przyrodniczego 	<ul style="list-style-type: none"> •główne masy powietrza napływające nad teren Polski •opisuje na podstawie map tematycznych rozkład temperatury powietrza oraz opadów atmosferycznych w Polsce •omawia niszczącą i budującą działalność Bałtyku •omawia procesy i czynniki glebotwórcze •opisuje typy zbiorowisk leśnych w Polsce •opisuje unikalne na skalę światową obiekty przyrodnicze objęte ochroną na terenie Polski •ocenia najważniejsze działania w zakresie ochrony środowiska 	<ul style="list-style-type: none"> •Morza Bałtyckiego •ocenia przydatność przyrodniczą i gospodarczą lasów w Polsce •podaje argumenty przemawiające za koniecznością zachowania walorów dziedzictwa przyrodniczego •planuje wycieczkę do parku narodowego lub rezerwatu przyrody
3. Ludność i urbanizacja w Polsce				

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wskazuje na mapie politycznej Europy największe i najmniejsze państwa Europy • wskazuje na mapie administracyjnej Polski poszczególne województwa i ich stolice • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>demografia, przyrost naturalny, współczynnik przyrostu naturalnego, współczynnik urodzeń, współczynnik zgonów</i> • wymienia na podstawie danych statystycznych państwa o różnym współczynniku przyrostu naturalnego w Europie • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>piramida płci i wieku, średnia długość trwania życia</i> • odczytuje dane dotyczące struktury płci i wieku oraz średniej długości trwania życia w Polsce na podstawie danych statystycznych • wyjaśnia znaczenie terminu <i>wskaźnik gęstości zaludnienia</i> • wymienia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Polsce • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>migracja, emigracja, imigracja, saldo migracji, przyrost rzeczywisty, współczynnik przyrostu rzeczywistego</i> • wyjaśnia różnicę między emigracją a imigracją • odczytuje dane dotyczące wielkości i kierunków emigracji z Polski • wymienia główne skupiska Polonii • wyjaśnia znaczenie terminu <i>migracje wewnętrzne</i> • wymienia przyczyny migracji wewnętrznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • szereguje województwa pod względem powierzchni od największego do najmniejszego • prezentuje na podstawie danych statystycznych zmiany liczby ludności Polski po II wojnie światowej • omawia na podstawie wykresu przyrost naturalny w Polsce w latach 1946–2016 • omawia przestrzenne zróżnicowanie współczynnika przyrostu naturalnego w Polsce • omawia na podstawie danych statystycznych średnią długość trwania życia Polaków na tle europejskich społeczeństw • wyjaśnia przyczyny zróżnicowania gęstości zaludnienia w Europie i w Polsce • omawia na podstawie mapy tematycznej przestrzenne zróżnicowanie gęstości zaludnienia w Polsce • wymienia główne przyczyny migracji zagranicznych w Polsce • określa kierunki napływu imigrantów do Polski • podaje najważniejsze cechy migracji wewnętrznych w Polsce • charakteryzuje mniejszości narodowe i grupy etniczne w Polsce • podaje przyczyny bezrobocia w Polsce • porównuje wielkość bezrobocia w Polsce i innych krajach europejskich na podstawie danych statystycznych • wymienia typy zespołów miejskich w Polsce i podaje ich przykłady • podaje różnicę między aglomeracją monocentryczną a policentryczną • podaje przyczyny rozwoju największych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia zmiany na mapie politycznej Europy w drugiej połowie XX wieku • oblicza współczynnik przyrostu naturalnego • podaje przyczyny zróżnicowania przyrostu naturalnego w Europie i w Polsce • omawia czynniki wpływające na liczbę urodzeń w Polsce • porównuje udział poszczególnych grup wiekowych ludności w Polsce na podstawie danych statystycznych • oblicza wskaźnik gęstości zaludnienia Polski • opisuje na podstawie mapy cechy rozmieszczenia ludności w Polsce • opisuje skutki migracji zagranicznych w Polsce • porównuje przyrost rzeczywisty ludności w Polsce i w wybranych państwach Europy • omawia przyczyny migracji wewnętrznych w Polsce • porównuje strukturę narodowościową ludności Polski z analogicznymi strukturami ludności w wybranych państwach europejskich • określa na podstawie danych statystycznych różnicę w strukturze zatrudnienia ludności w poszczególnych województwach • porównuje stopę bezrobocia w wybranych krajach europejskich • analizuje wskaźnik urbanizacji w Polsce i wybranych krajach Europy • analizuje rozmieszczenie oraz wielkość miast w Polsce • charakteryzuje funkcje wybranych miast w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia zmiany, które zaszły w podziale administracyjnym Polski po 1 stycznia 1999 r. • omawia na podstawie danych statystycznych uwarunkowania przyrostu naturalnego w Polsce na tle Europy • omawia strukturę płci i wieku ludności Polski na tle struktur wybranych państw europejskich na podstawie piramidy płci i wieku • omawia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w wybranych państwach Europy i Polski • oblicza przyrost rzeczywisty i współczynnik przyrostu rzeczywistego w Polsce • charakteryzuje skutki migracji wewnętrznych w Polsce • omawia przyczyny rozmieszczenia mniejszości narodowych w Polsce • przedstawia strukturę wyznaniową Polaków na tle innych państw Europy • omawia strukturę zatrudnienia wg działów gospodarki w poszczególnych województwach • omawia pozytywne i negatywne skutki urbanizacji • charakteryzuje przemiany współczesnych miast • omawia problemy mieszkańców dużych miast • analizuje wielkość miast w Polsce i ich rozmieszczenie wg grup wielkościowych • omawia przemiany współczesnych miast 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • analizuje na podstawie dostępnych źródeł ekonomiczne skutki utrzymywania się niskich lub ujemnych wartości współczynnika przyrostu naturalnego w krajach Europy i Polski • analizuje konsekwencje starzenia się społeczeństwa europejskiego • analizuje skutki nierównomiernego rozmieszczenia ludności w Europie i w Polsce • ocenia skutki migracji zagranicznych w Polsce i w Europie • omawia na podstawie dostępnych źródeł problemy mniejszości narodowych w Europie i w Polsce • analizuje na podstawie dostępnych źródeł skutki bezrobocia w Polsce • omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące w procesie urbanizacji w Polsce po II wojnie światowej
---	---	--	--	--

<ul style="list-style-type: none"> •wymienia mniejszości narodowe w Polsce •wskazuje na mapie Polski regiony zamieszkałe przez mniejszości narodowe •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>struktura zatrudnienia, struktura wykształcenia, bezrobocie, stopa bezrobocia, ludność aktywna zawodowo</i> •odczytuje z danych statystycznych wielkość zatrudnienia w poszczególnych sektorach gospodarki •odczytuje z mapy zróżnicowanie przestrzenne bezrobocia w Polsce i w Europie •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>urbanizacja, wskaźnik urbanizacji</i> •odczytuje z danych statystycznych wskaźnik urbanizacji w Polsce i w wybranych krajach Europy •wyjaśnia znaczenie terminu <i>miasto</i> •wymienia największe miasta i wskazuje je na mapie Polski •wymienia funkcje miast 	<p>miast w Polsce</p> <ul style="list-style-type: none"> •podaje przykłady miast o różnych funkcjach w Polsce 	<ul style="list-style-type: none"> •omawia przyczyny rozwoju miast w Polsce 		
---	--	--	--	--

4. Rolnictwo i przemysł Polski

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wymienia funkcje rolnictwa •wymienia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce •wymienia na podstawie map tematycznych regiony rolnicze w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>plon, zbiór</i> •wymienia główne uprawy w Polsce •wskazuje na mapie główne obszary upraw w Polsce •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>chów,</i> 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •opisuje warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Polsce •prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę wielkościową gospodarstw rolnych w Polsce •przedstawia znaczenie gospodarcze głównych upraw w Polsce •prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę upraw •wskazuje rejony warzywnictwa i sadownictwa w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •przedstawia rolnictwo jako sektor gospodarki oraz jego rolę w rozwoju społeczno- gospodarczym kraju •omawia regiony rolnicze o najkorzystniejszych warunkach do produkcji rolnej w Polsce •przedstawia strukturę użytkowania ziemi w Polsce na tle innych krajów Europy •prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę hodowli w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia poziom mechanizacji i chemizacji rolnictwa w Polsce •charakteryzuje czynniki wpływające na rozmieszczenie upraw w Polsce •porównuje produkcję roślinną w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy •porównuje produkcję zwierzęcą w Polsce na tle produkcji w innych krajach Europy •omawia rozwój przemysłu w Polsce po II wojnie światowej •analizuje przyczyny i skutki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •przedstawia korzyści i szanse dla polskiego rolnictwa w Unii Europejskiej •dokonuje na podstawie danych statystycznych analizy zmian pogłowia wybranych zwierząt gospodarskich w Polsce po 2000 r. i wyjaśnia ich przyczyny •przedstawia perspektywę rozwoju gospodarki morskiej w Polsce
--	---	---	---	--

<p><i>hodowla, pogłowie</i></p> <ul style="list-style-type: none"> wymienia główne zwierzęta hodowlane w Polsce wskazuje na mapie obszary hodowli zwierząt gospodarskich dokonuje podziału przemysłu na sekcje i działy wymienia funkcje przemysłu wymienia źródła energii wymienia typy elektrowni wskazuje na mapie największe elektrownie w Polsce wymienia największe porty morskie w Polsce i wskazuje je na mapie 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia znaczenie gospodarcze produkcji zwierzęcej w Polsce wymienia czynniki lokalizacji hodowli bydła, trzody chlewnej i drobiu w Polsce omawia cechy polskiego przemysłu wymienia przyczyny zmian w strukturze przemysłu Polski lokalizuje na mapie Polski elektrownie ciepłne, wodne i niekonwencjonalne opisuje wielkość energii elektrycznej ze źródeł odnawialnych opisuje na podstawie danych statystycznych wielkość przeładunków w portach morskich Polski 	<ul style="list-style-type: none"> przedstawia przemysł jako sektor gospodarki i jego rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju omawia przyczyny nierównomiernego rozmieszczenia przemysłu w Polsce prezentuje na podstawie danych statystycznych strukturę produkcji energii elektrycznej w Polsce na tle wybranych krajów Europy opisuje na podstawie danych statystycznych strukturę przeładunków w portach morskich Polski opisuje strukturę połowów ryb w Polsce 	<p>restrukturyzacji polskiego przemysłu</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany zachodzące współcześnie w polskiej energetyce określa na podstawie dostępnych źródeł uwarunkowania rozwoju gospodarki morskiej w Polsce omawia problemy przemysłu stoczniowego w Polsce 	
5. Usługi w Polsce				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady różnych rodzajów usług w Polsce wyjaśnia znaczenie terminu <i>komunikacja</i> wyróżnia rodzaje transportu w Polsce wskazuje na mapie Polski porty handlowe, śródlądowe oraz lotnicze wyróżnia rodzaje łączności wyjaśnia znaczenie terminów: <i>turystyka, walory turystyczne, infrastruktura turystyczna</i> dokonuje podziału turystyki wymienia i wskazuje na mapie regiony turystyczne Polski wyjaśnia znaczenie terminów: <i>eksport, import, bilans handlu zagranicznego</i> wymienia państwa będące głównymi partnerami handlowymi Polski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia zróżnicowanie usług w Polsce omawia rodzaje transportu lądowego w Polsce omawia na podstawie map tematycznych gęstość dróg kołowych i autostrad w Polsce omawia na podstawie mapy tematycznej gęstość sieci kolejowej w Polsce omawia na podstawie danych statystycznych morską flotę transportową w Polsce omawia czynniki rozwoju turystyki wymienia i wskazuje na mapie polskie obiekty, znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> omawia strukturę towarową handlu międzynarodowego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia usługi jako sektor gospodarki oraz ich rolę w rozwoju społeczno-gospodarczym kraju charakteryzuje udział poszczególnych rodzajów transportu w przewozach pasażerów i ładunków omawia ruch pasażerski w portach lotniczych Polski podaje przyczyny nierównomiernego dostępu do środków łączności na terenie Polski charakteryzuje obiekty znajdujące się na <i>Liście światowego dziedzictwa UNESCO</i> charakteryzuje na przykładach walory turystyczne Polski przedstawia przyczyny niskiego salda bilansu handlowego w Polsce 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia przyczyny zróżnicowania sieci transportowej w Polsce określa znaczenie transportu w rozwoju gospodarczym Polski prezentuje na podstawie dostępnych źródeł problemy polskiego transportu wodnego i lotniczego określa znaczenie łączności w rozwoju gospodarczym Polski analizuje na podstawie dostępnych źródeł wpływy z turystyki w Polsce i w wybranych krajach Europy ocenia na podstawie dostępnych źródeł atrakcyjność turystyczną wybranego regionu Polski ocenia znaczenie handlu zagranicznego dla polskiej gospodarki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> ocenia na podstawie dostępnych źródeł poziom rozwoju turystyki zagranicznej w Polsce na tle innych krajów Europy omawia na podstawie dostępnych źródeł zmiany, jakie zaszły w geograficznych kierunkach wymiany międzynarodowej Polski podaje przykłady sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej
6. Zanieczyszczenie środowiska przyrodniczego Polski				

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wymienia źródła zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego •podaje przyczyny kwaśnych opadów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia rodzaje zanieczyszczeń i ich źródła 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •charakteryzuje wpływ poszczególnych sektorów gospodarki na stan środowiska •podaje źródła zanieczyszczeń komunalnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •analizuje na podstawie mapy tematycznej stan zanieczyszczeń wód śródlądowych •omawia skutki zanieczyszczeń środowiska naturalnego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •ustala na podstawie dostępnych źródeł, jakie regiony w Polsce cechują się największym zanieczyszczeniem środowiska przyrodniczego
--	---	--	---	--

7. Relacje między elementami środowiska geograficznego

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>powódź, dolina rzeczna, koryto rzeczne, terasa zalewowa, sztuczny zbiornik wodny</i> •wymienia przyczyny powodzi w Polsce •wymienia główne źródła energii w województwach pomorskim i łódzkim •wymienia przyczyny migracji do stref podmiejskich •wymienia przyczyny wyludniania się wsi oddalonych od dużych miast •wymienia podstawowe cechy gospodarki centralnie sterowanej i gospodarki rynkowej •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>centra logistyczne, spedycja</i> •wymienia główne atrakcje turystyczne wybrzeża Bałtyku i Małopolski 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •opisuje zjawisko powodzi •wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski obszary zagrożone powodzią •wskazuje na mapie Polski rozmieszczenie największych sztucznych zbiorników wodnych •podaje przyczyny rozwoju energetyki wiatrowej i słonecznej w województwach pomorskim i łódzkim •omawia przyczyny migracji do stref podmiejskich •wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego obszary o dużym wzroście liczby ludności •omawia cechy gospodarki Polski przed 1989 r. i po nim •omawia na podstawie mapy sieć autostrad i dróg ekspresowych •wymienia rodzaje usług, które rozwijają się dzięki wzrostowi ruchu turystycznego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wymienia czynniki sprzyjające powodziom w Polsce •określa rolę przeciwpowodziową sztucznych zbiorników •wyjaśnia wpływ warunków pozaprzyrodniczych na wykorzystanie OZE w województwach pomorskim i łódzkim •omawia na podstawie map tematycznych zmiany liczby ludności w strefach podmiejskich Krakowa i Warszawy •wskazuje na mapie województw podlaskiego i zachodniopomorskiego gminy o dużym spadku liczby ludności •analizuje współczynnik salda migracji na przykładzie województw zachodniopomorskiego i podlaskiego •omawia strukturę zatrudnienia w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej przed 1989 r. •wymienia główne inwestycje przemysłowe we Wrocławiu i w jego okolicach •wskazuje na mapie tematycznej przykłady miejsc, w których przebieg autostrad i dróg ekspresowych sprzyja powstawaniu centrów logistycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •analizuje konsekwencje stosowania różnych metod ochrony przeciwpowodziowej •omawia największe powodzie w Polsce i ich skutki •wymienia korzyści płynące z wykorzystania źródeł odnawialnych do produkcji energii •analizuje dane statystyczne dotyczące liczby farm wiatrowych w Łódzkiem i Pomorskiem •omawia wpływ migracji do stref podmiejskich na przekształcenie struktury demograficznej okolic Krakowa i Warszawy •określa zmiany w użytkowaniu i zagospodarowaniu stref podmiejskich na przykładzie Krakowa i Warszawy •wyjaśnia wpływ migracji na strukturę wieku ludności obszarów wiejskich •opisuje zmiany, jakie zaszły w strukturze produkcji po 1989 r. w konurbacji katowickiej i aglomeracji łódzkiej •omawia rolę transportu morskiego w rozwoju innych działów gospodarki •analizuje dane statystyczne dotyczące ruchu turystycznego nad Morzem Bałtyckim i w Krakowie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •określa na wybranych przykładach wpływ wylesiania dorzeczy, regulacji koryt rzecznych, stanu wałów przeciwpowodziowych, zabudowy teras zalewowych i sztucznych zbiorników wodnych na wezbrania oraz występowanie i skutki powodzi w Polsce •analizuje na wybranych przykładach warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze sprzyjające produkcji energii ze źródeł odnawialnych i nieodnawialnych lub ograniczające tę produkcję oraz określa ich wpływ na rozwój energetyki •identyfikuje na wybranych przykładach związki między rozwojem dużych miast a zmianami w użytkowaniu i zagospodarowaniu terenu, stylu zabudowy oraz strukturze demograficznej w strefach podmiejskich •ukazuje na wybranych przykładach wpływ procesów migracyjnych na strukturę wieku i zmiany zaludnienia obszarów wiejskich •wykazuje na podstawie dostępnych źródeł wpływ przemian politycznych i gospodarczych w Polsce po 1998 r. na zmiany struktury zatrudnienia w
---	---	---	--	--

		<ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie położenie głównych atrakcji wybrzeża Bałtyku i Małopolski 	<ul style="list-style-type: none"> określa wpływ walorów przyrodniczych wybrzeża Bałtyku oraz dziedzictwa kulturowego Małopolski na rozwój turystyki na tych obszarach 	<p>wybranych regionach kraju</p> <ul style="list-style-type: none"> identyfikuje związki między przebiegiem autostrad a lokalizacją przedsiębiorstw przemysłowych oraz centrów logistycznych i handlowych na wybranym obszarze kraju identyfikuje związki między transportem morskim a lokalizacją inwestycji przemysłowych i usługowych na przykładzie Trójmiasta
8. Mój region i moja mała ojczyzna				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia znaczenie terminu <i>region</i> wskazuje położenie swojego regionu na mapie ogólnogeograficznej Polski wymienia i wskazuje na mapie ogólnogeograficznej sąsiednie regiony wymienia najważniejsze walory przyrodnicze regionu wyjaśnia znaczenie terminu <i>mała ojczyzna</i> wskazuje na mapie ogólnogeograficznej Polski, topograficznej lub na planie miasta obszar małej ojczyzny przedstawia źródła informacji o małej ojczyźnie wymienia walory środowiska geograficznego małej ojczyzny 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> charakteryzuje środowisko przyrodnicze regionu oraz określa jego główne cechy na podstawie map tematycznych rozpoznaje skały występujące w regionie miejsca zamieszkania wyróżnia najważniejsze cechy gospodarki regionu na podstawie danych statystycznych i map tematycznych określa obszar utożsamiany z własną małą ojczyzną jako symboliczną przestrzeń w wymiarze lokalnym rozpoznaje w terenie obiekty charakterystyczne dla małej ojczyzny i decydujące o jej atrakcyjności 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia uwarunkowania zróżnicowania środowiska przyrodniczego w swoim regionie analizuje genezę rzeźby powierzchni swojego regionu prezentuje główne cechy struktury demograficznej ludności regionu prezentuje główne cechy gospodarki regionu opisuje walory środowiska geograficznego małej ojczyzny omawia historię małej ojczyzny na podstawie dostępnych źródeł 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> przedstawia w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) przyrodnicze i kulturowe walory swojego regionu analizuje formy współpracy między własnym regionem a partnerskimi regionami zagranicznymi prezentuje na podstawie informacji wyszukiwanych w różnych źródłach i w dowolnej formie (np. prezentacji multimedialnej, plakatu, wystawy fotograficznej) atrakcyjność osadniczą oraz gospodarczą małej ojczyzny jako miejsca zamieszkania i rozwoju określonej działalności gospodarczej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> podaje przykłady osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia społeczno-gospodarczego na arenie międzynarodowej projektuje na podstawie wyszukanych informacji trasę wycieczki krajoznawczej po własnym regionie wykazuje na podstawie obserwacji terenowych przeprowadzonych w wybranym miejscu własnego regionu zależności między elementami środowiska geograficznego planuje wycieczkę po swojej małej ojczyźnie projektuje na podstawie własnych obserwacji terenowych działania służące zachowaniu walorów środowiska geograficznego (przyrodniczego i kulturowego) oraz poprawie warunków życia lokalnej społeczności

PRZEDMIOTOWE ZASADY OCENIANIA Z GEOGRAFII

Rok szkolny 2018/2019

Program nauczania geografii w szkole podstawowej – Planeta Nowa, Ewa Maria Tuz, Barbara Dziedzic; wyd. Nowa Era

Nr dopuszczenia podręcznika do użytku 906/4/2018

Klasa: 8a, 8b, 8c

Nauczyciel: mgr Danuta Krzak

Cele kształcenia i wychowania według założeń programu

Prezentowany program precyzyjnie określa cele kształcenia przewidziane do osiągnięcia na lekcjach geografii w szkole podstawowej, zgodnie z celami zamieszczonymi w podstawie programowej.

W koncepcji programu przyjęto, że edukacja geograficzna w szkole podstawowej, wspomagając rozwój ucznia jako osoby i wprowadzając go w życie społeczne, zakłada przede wszystkim:

I. W sferze wiedzy geograficznej:

37. poznanie podstawowych metod badań geograficznych, interpretacji oraz prezentacji ich wyników,
38. opanowanie podstawowego słownictwa geograficznego w celu opisywania oraz wyjaśniania występujących w środowisku geograficznym zjawisk i zachodzących w nim procesów,
39. poznanie wybranych krajobrazów Polski i świata, ich głównych cech i składników,
40. poznanie dziedzictwa kultury regionalnej oraz narodowej i postrzeganie go w perspektywie kultury europejskiej oraz światowej,
41. określenie miejsca i roli Polski oraz Polaków we współczesnym świecie,
42. poznanie głównych cech środowiska geograficznego Polski, własnego regionu i najbliższego otoczenia – „małej ojczyzny”, a także wybranych krajów i regionów Europy oraz świata,
43. poznanie i opisywanie zjawisk oraz procesów zachodzących w środowisku przyrodniczym Polski, a także wybranych krajów i regionów Europy oraz świata,
44. integrowanie wiedzy przyrodniczej z wiedzą społeczno-ekonomiczną i humanistyczną,
45. poznanie zróżnicowanych form działalności człowieka w środowisku, ich uwarunkowań i konsekwencji oraz potrzeby racjonalnego gospodarowania zasobami przyrody zgodnie z zasadą zrównoważonego rozwoju,
46. poznanie i zrozumienie wybranych problemów społeczno-gospodarczych w skali lokalnej, regionalnej i globalnej,

47. poznanie zróżnicowania społeczno-gospodarczego i kulturowego społeczeństw na świecie poprzez pogłębienie wiedzy o ludziach, społecznościach i narodowościach,
48. rozumienie współzależności między elementami środowiska przyrodniczego i społeczno-gospodarczego oraz związków i zależności w środowisku geograficznym w skali lokalnej, regionalnej i globalnej,
49. określenie prawidłowości w zakresie przestrzennego zróżnicowania warunków środowiska przyrodniczego oraz życia i różnych form działalności człowieka,
50. wiązanie aktualnych wydarzeń społecznych i politycznych z przeszłością,
51. zdobycie wiedzy niezbędnej do zrozumienia istoty zjawisk oraz charakteru i dynamiki procesów zachodzących w środowisku geograficznym w skali lokalnej, krajowej (geografia Polski), wielkich regionów oraz świata w różnych skalach czasowych,
52. dążenie do rozumienia treści geograficznych, a nie tylko do ich pamięciowego opanowania,
53. traktowanie wiadomości geograficznych, stanowiących wartość poznawczą samą w sobie, w sposób integralny, prowadzący do lepszego rozumienia świata, ludzi i siebie,
54. dostrzeganie różnego rodzaju związków i zależności (przyczynowo-skutkowych, funkcjonalnych, czasowych i przestrzennych).

II. W sferze umiejętności i stosowania wiedzy w praktyce:

35. planowanie, organizowanie i ocenianie własnej nauki oraz wzięcie za nią odpowiedzialności teraz i w przyszłości,
36. skuteczne porozumiewanie się w różnych sytuacjach, prezentację własnego punktu widzenia i uwzględnianie poglądów innych ludzi,
37. poprawne posługiwanie się językiem ojczystym oraz przygotowywanie się do publicznych wystąpień,
38. prowadzenie obserwacji i pomiarów w terenie, analizowanie, dokonywanie opisu, porównywanie, klasyfikowanie,
39. wykorzystywanie wiedzy i umiejętności geograficznych w celu lepszego rozumienia współczesnego świata,
40. korzystanie z planów, map, fotografii, rysunków, wykresów, danych statystycznych, tekstów źródłowych oraz technologii informacyjno-komunikacyjnych w celu zdobywania, przetwarzania i prezentowania informacji geograficznych,
41. czytanie i interpretację map różnej treści,
42. określanie związków i zależności między poszczególnymi elementami środowiska przyrodniczego, ich wpływu na warunki życia człowieka i jego działalność, formułowanie twierdzeń o prawidłowościach, dokonywanie uogólnień,
43. ocenę uwarunkowań procesów przyrodniczych i społeczno-gospodarczych zachodzących w skali globalnej, regionalnej i lokalnej oraz różnych skalach czasowych,
44. wskazywanie i analizę związków przyczynowo-skutkowych oraz powiązań funkcjonalnych pomiędzy poszczególnymi komponentami środowiska geograficznego w różnych skalach przestrzennych i czasowych,
45. krytyczne myślenie, formułowanie sądów, wartościowanie, ocenianie zjawisk oraz procesów społeczno-kulturowych i gospodarczych zachodzących w różnych regionach świata oraz w Polsce,
46. stawianie pytań, formułowanie hipotez i kreatywne rozwiązywanie problemów,
47. podejmowanie nowych wyzwań oraz racjonalnych działań prośrodowiskowych i prospołecznych,
48. rozwijanie umiejętności percepcji przestrzeni i wyobraźni przestrzennej,

- 49. podejmowanie konstruktywnej współpracy z innymi, nabywanie kultury sprzyjającej umiejętności komunikowania się, kształtowania trwałych i skutecznych relacji w grupie, empatii,
- 50. wykorzystanie zdobytej wiedzy i umiejętności geograficznych w życiu codziennym,
- 51. rozwijanie sprawności umysłowej oraz osobistych zainteresowań.

III. W sferze postaw i wartości (cele wychowawcze, aksjologiczne):

- 37. rozwijanie przekonania o użyteczności edukacji geograficznej w życiu codziennym,
- 38. poznawanie siebie, swoich predyspozycji, talentów oraz kształtowanie różnych aspektów własnej osobowości,
- 39. rozwijanie pasji poznawczej skutkującej wzrostem zainteresowania i motywacji wewnętrznej do uczenia się geografii,
- 40. rozwijanie dociekliwości poznawczej ukierunkowanej na poszukiwanie prawdy, dobra i piękna w świecie,
- 41. łączenie racjonalności naukowej z refleksją nad pięknem i harmonią świata przyrody oraz dziedzictwem kulturowym ludzkości,
- 42. przyjmowanie postawy szacunku do środowiska przyrodniczego oraz rozumienie potrzeby racjonalnego w nim gospodarowania,
- 43. kształtowanie poczucia tożsamości, patriotyzmu oraz postaw wspólnotowych i obywatelskich,
- 44. kształtowanie poczucia dumy z piękna ojczystej przyrody i dorobku naszego narodu poprzez poznanie m.in.: różnych obiektów dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego własnego regionu i Polski, krajobrazów Polski, walorów przyrodniczych, kulturowych, turystycznych oraz osiągnięć Polaków w różnych dziedzinach życia, w tym sukcesów polskich firm na arenie międzynarodowej,
- 45. rozwijanie przekonania o potrzebie uczestnictwa w rozwoju własnego regionu i Polski, a także podejmowania działań na rzecz zachowania ich dziedzictwa przyrodniczego oraz kulturowego,
- 46. kształtowanie pozytywnych, emocjonalnych i duchowych więzi z krajem ojczystym, z najbliższym otoczeniem społecznym i przyrodniczym („małą ojczyzną”, własnym regionem), a także w pewnym stopniu z całą planetą Ziemią,
- 47. rozwijanie zdolności percepcji najbliższego otoczenia i miejsca rozumianego jako „oswojona” najbliższa przestrzeń, której uczeń nadaje pozytywne znaczenia,
- 48. poszukiwanie, odkrywanie i dążenie do osiągnięcia wielkich celów życiowych i wartości niezbędnych dla odnalezienia własnego miejsca w świecie na drodze rzetelnej i systematycznej pracy,
- 49. kształtowanie świadomości o potrzebie współpracy dotyczącej zwalczania zagrożeń środowiska przyrodniczego oraz zagrożeń społecznych,
- 50. przygotowanie się do życia w rodzinie, społeczności lokalnej oraz państwie,
- 51. kształtowanie postaw patriotycznych,
- 52. poczucie odpowiedzialności za stan środowiska geograficznego i przyszły rozwój społeczno-kulturowy i gospodarczy „małej ojczyzny”, własnego regionu i Polski,
- 53. rozwijanie poczucia estetyki oraz potrzeby kształtowania ładu przestrzennego,
- 54. przełamywanie stereotypów i kształtowanie postawy szacunku, zrozumienia, akceptacji i poszanowania innych kultur przy jednoczesnym zachowaniu poczucia wartości dziedzictwa kulturowego własnego narodu i własnej tożsamości.

1.Sposoby sprawdzania i oceniania osiągnięć edukacyjnych uczniów.

Formy oceniania:

- rozmowa z uczniem: 1-2 w semestrze (ucznia obowiązuje materiał z 3 ostatnich lekcji lub po uprzedzeniu uczniów, materiał z 3 wybranych przez nauczyciela lekcji)
- klasówka (obejmuje np. dział, większą partię materiału):
- sprawdzian (obejmuje mniejszą partię materiału np. 3-4 tematy):
- kartkówka (forma zapowiedziana, obejmuje mały zakres materiału np. 1 lekcji, wybranych zagadnień, wybranych umiejętności)
- praca na lekcji (aktywność, praca w grupach)
- zadanie domowe/ciekawostki geograficzne/referat
- prezentacja/projekt
- działania praktyczne

Poprawa wybranych ocen cząstkowych:

- ✓ klasówka/sprawdzian:
  - obowiązkowa poprawa oceny niedostatecznej z obowiązkowych prac pisemnych (klasówka, sprawdzian)
  - możliwa poprawa oceny dopuszczającej i dostatecznej z obowiązkowych prac pisemnych
  - zakres wiadomości i umiejętności ustalony jak do pierwszego terminu
  - termin do 2 tygodni (uzgodniony z nauczycielem)

Uczeń, który nie pisał obowiązkowej pracy pisemnej, powinien napisać ją w terminie uzgodnionym z nauczycielem, nie przekraczającym 2 tygodni od dnia powrotu do szkoły tj. pierwszej lekcji geografii po nieobecności ucznia (termin zostaje wydłużony w przypadku np. długotrwałej usprawiedliwionej nieobecności ucznia lub innych zdarzeń losowych).

- ✓ inne oceny:
  - możliwa poprawa oceny (ndst., dop., dost.) z odpowiedzi (do dwóch tygodni od daty uzyskania oceny, będącej przedmiotem poprawy)
  - możliwa poprawa oceny (ndst., dop., dost.) z zadania domowego/ciekawostki geograficznej/referatu (temat prac i termin poprawy każdorazowo określa nauczyciel)

Nauczyciel stosuje elementy oceniania kształtującego np.:

- informacja zwrotna w formie ustnej lub pisemnej zawierająca: wyszczególnienie i docenienie dobrych elementów w pracy ucznia, wskazanie na elementy wymagające poprawy, nad którymi uczeń musi jeszcze popracować, wskazówki, w jaki sposób uczeń powinien poprawić pracę, wskazówki, w jaki sposób uczeń powinien pracować dalej
- pytanie kluczowe dla uczniów

- zdanie podsumowujące

Uczniowi przysługuje 1 raz w semestrze prawo do zgłoszenia nieprzygotowania do zajęć oraz 2 razy w semestrze brak zadania (w obu przypadkach nie dotyczy zapowiadanych prac). Nieprzygotowanie i brak zadania uczeń zobowiązany jest zgłosić w formie pisemnej przed rozpoczęciem lekcji.

Kryteria oceny prac:

- od 90% i zadanie dodatkowe lub 100% - celujący
- od 90%-99% - bardzo dobry
- od 75%-89% - dobry
- od 55%-74% - dostateczny
- od 30%-54% - dopuszczający
- poniżej 30% - niedostateczny

2. Harmonogram obowiązkowych prac pisemnych:

- klasówka:
  - Azja (I semestr – I poł. listopada)
  - Afryka (I semestr – II poł. grudnia/I poł. stycznia)
  - Ameryka Północna i Południowa (II semestr – II połowa marca)
- sprawdzian:
  - Australia i Oceania (II semestr – maj)

3. Zasady udostępniania uczniom i rodzicom/opiekunom pisemnych form sprawdzania wiadomości i umiejętności:

- nauczyciel jest zobowiązany w terminie do 2 tygodni udostępnić uczniom sprawdzone i ocenione prace pisemne
- prace pisemne udostępniane są uczniom na lekcji, na której zostają omówione i skorygowane błędy
- prace są udostępnione rodzicom/opiekunom ucznia, w czasie zebrań ogólnych lub rozmów indywidualnych z nauczycielem; prace mogą być udostępnione uczniowi do domu (na zasadach określonych przez nauczyciela) oraz rodzicowi na jego wyraźną pisemną prośbę.

4. Zasady podsumowywania osiągnięć edukacyjnych ucznia:

Ocena na koniec I semestru i na koniec roku szkolnego, nie jest średnią arytmetyczną ocen.

- najwyższą rangę mają oceny z obowiązkowych prac pisemnych, a więc klasówek i sprawdzianów
- w dalszej kolejności bierze się pod uwagę oceny z odpowiedzi, kartkówek, projektów i działań praktycznych
- następnie oceny z pozostałych form sprawdzania wiadomości i umiejętności tzn.: zadań domowych/referatów/ciekawostek geograficznych, aktywności itp.
- wpływ na ocenę może mieć udział i wysokie wyniki osiągane przez ucznia w konkursach na różnych szczeblach

- pod uwagę bierze się również systematyczność ucznia w przygotowywaniu się do lekcji, wkład pracy i wysiłek ucznia, odpowiedzialność za podjęte zadania, korzystanie z różnych źródeł wiedzy geograficznej itp.

5. Dostosowanie wymagań edukacyjnych.

Dla uczniów posiadających opinię poradni psychologiczno – pedagogicznej o specyficznych trudnościach w uczeniu się oraz uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie nauczania indywidualnego dostosowuje się wymagania edukacyjne, do indywidualnych potrzeb psychofizycznych i edukacyjnych ucznia.

Np.

- Wymagania edukacyjne dla ucznia z opinią P.P.P.(dysleksja rozwojowa – dysortografia, dysgrafia, dysleksja):

Wymagania edukacyjne należy dostosować do indywidualnych potrzeb ucznia. Proponuje się, aby w miarę możliwości zindywidualizować pracę z nim na lekcji. Uczniowi przysługuje wydłużenie czasu pracy lub zmniejszenie liczby zadań do wykonania na pisemnych formach sprawdzania wiadomości. Możliwe jest ograniczenie pisemnych form na rzecz odpowiedzi ustnych. Należy również umożliwić uczniowi poprawę prac pisemnych poprzez odpowiedź ustną. Na pisemnych formach sprawdzania wiadomości nauczyciel powinien upewnić się, że uczeń zrozumiał czytane polecenia. W przypadku braku pełnych notatek z lekcji, można dopuścić możliwość uzupełniania ich przez uczennicę w domu. W przypadku dysgrafii można umożliwić uczniowi pisanie na komputerze lub pisanie drukiem.

- Wymagania edukacyjne dla ucznia z opinią P.P.P.(pomoc ogólna - trudności w nauce):

Wymagania edukacyjne należy dostosować do indywidualnych potrzeb ucznia. Proponuje się, aby w miarę możliwości zindywidualizować pracę z nim na lekcji. Należy zachęcać do wysiłku i pracy, chwalić nawet za najmniejszy sukces, za wkład pracy i zaangażowanie, wspierać, wzmacniać poczucie wartości. Należy pomóc uczniowi w nadrobieniu zaległości programowych. Można wydłużyć czas na pisemnych formach sprawdzania wiadomości lub zmniejszyć liczbę zadań do wykonania. Można odpytywać z mniejszej partii materiału.

6. Zasady poprawienia ocen śródrocznych i rocznych.

Ocena śródroczna lub roczna jest efektem systematycznej pracy ucznia: zdobywania przez niego nowych umiejętności, wiadomości oraz przejawiania określonych postaw.

Możliwość poprawy ocen śródrocznych lub rocznych istnieje, gdy:

- uczeń był nieobecny z powodu choroby (dłuższa nieobecność usprawiedliwiona),
- ocena nie jest jednoznaczna.

W obu przypadkach uczeń pisze lub poprawia prace pisemne i odpowiada z tych wiadomości i umiejętności, z których nie ma ocen lub oceny są słabe.

Ocenę niedostateczną uzyskaną na I semestr z geografii, uczeń ma możliwość poprawienia do dnia 29 marca 2019 roku w formie ustalonej przez nauczyciela.

7. Wymagania edukacyjne z geografii dla klasy: 8a, 8b, 8c

Wymagania na poszczególne oceny				
konieczne (ocena dopuszczająca)	podstawowe (ocena dostateczna)	rozszerzające (ocena dobra)	dopełniające (ocena bardzo dobra)	wykraczające (ocena celująca)
I. Azja				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wskazuje na mapie położenie geograficzne Azji wymienia formy ukształtowania powierzchni Azji wymienia strefy klimatyczne Azji na podstawie mapy klimatycznej wymienia największe rzeki Azji wymienia strefy aktywności sejsmicznej w Azji na podstawie mapy geologicznej wyjaśnia znaczenie terminu <i>wulkanizm</i> odczytuje z mapy nazwy największych wulkanów w Azji wskazuje na mapie zasięg Ognistego Pierścienia Pacyfiku wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Azji wymienia główne uprawy w Azji na podstawie mapy gospodarczej określa cechy położenia Japonii na podstawie mapy ogólnogeograficznej wymienia cechy środowiska naturalnego Japonii wymienia główne uprawy w Japonii określa cechy położenia Chin na 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> opisuje linię brzegową Azji na podstawie mapy świata charakteryzuje zróżnicowanie środowiska geograficznego Azji przedstawia kontrasty w ukształtowaniu powierzchni terenu Azji omawia czynniki klimatyczne kształtujące klimat Azji omawia strefy roślinne Azji omawia budowę wulkanu na podstawie ilustracji wymienia typy wulkanów i podaje ich główne cechy wskazuje na mapie obszary Azji o korzystnych i niekorzystnych warunkach do rozwoju rolnictwa wymienia czołówkę państw azjatyckich w światowych zbiorach roślin uprawnych na podstawie infografiki charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Japonii omawia strukturę zatrudnienia w Japonii na podstawie analizy danych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> omawia budowę geologiczną Azji na podstawie mapy tematycznej omawia cyrkulację monsunową i jej wpływ na klimat Azji charakteryzuje kontrasty klimatyczne i roślinne w Azji na podstawie mapy tematycznej omawia czynniki wpływające na układ sieci rzecznej w Azji omawia płytową budowę litosfery na podstawie map tematycznych wyjaśnia przyczyny występowania trzęsień ziemi i tsunami w Azji opisuje przebieg trzęsienia ziemi omawia warunki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Azji opisuje ekstremalne zjawiska klimatyczne i ich skutki w Japonii opisuje skutki występowania tajfunów na obszarze Japonii omawia bariery utrudniające rozwój gospodarki Japonii omawia znaczenie i rolę transportu 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> analizuje azjatyckie rekordy dotyczące rzeźby terenu, linii brzegowej i hydrosfery na podstawie infografiki omawia powstawanie Himalajów i rowów oceanicznych przedstawia sposoby zabezpieczania ludzi przed skutkami trzęsień ziemi omawia warunki klimatyczne w Azji wpływające na rytm uprawy ryżu omawia znaczenie uprawy ryżu dla krajów Azji Południowo-Wschodniej wykazuje związek między budową geologiczną a występowaniem wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami w Japonii analizuje źródła gospodarczego rozwoju Japonii charakteryzuje cechy nowoczesnej gospodarki Japonii oraz rodzaje produkcji przemysłowej uzasadnia, że gospodarka Japonii należy do najnowocześniejszych na świecie przedstawia problemy demograficzne i społeczne Chin z uwzględnieniem 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> wyjaśnia, dlaczego na wschodnich wybrzeżach Azji występuje wiele wulkanów udowadnia słuszność stwierdzenia, że Azja to kontynent kontrastów geograficznych omawia wpływ budowy geologicznej na występowanie rowów tektonicznych, wulkanów, trzęsień ziemi i tsunami ocenia skutki trzęsień ziemi dla obszarów gęsto zaludnionych wyjaśnia na podstawie mapy ogólnogeograficznej i analizy danych statystycznych, dlaczego grunty orne mają niewielki udział w strukturze użytkowania ziemi w Azji wykazuje związki między cechami klimatu monsunowego a rytmem upraw i „kulturą ryżu” w Azji Południowo-Wschodniej ocenia znaczenie warunków przyrodniczych i czynników społeczno-kulturowych w tworzeniu nowoczesnej

<p>podstawie mapy ogólnogeograficznej</p> <ul style="list-style-type: none"> • lokalizuje na mapie ośrodki przemysłu zaawansowanych technologii w Chinach • wymienia główne uprawy w Chinach i opisuje ich rozmieszczenie na podstawie mapy gospodarczej • określa położenie geograficzne Indii • porównuje liczbę ludności Chin i Indii oraz odczytuje z wykresu ich prognozę • wymienia największe aglomeracje Indii i wskazuje je na mapie • wyjaśnia znaczenie terminu <i>slumsy</i> • wymienia główne rośliny uprawne w Indiach i wskazuje na mapie tematycznej regiony ich występowania • wymienia surowce mineralne w Indiach i wskazuje na mapie regiony ich występowania • określa położenie geograficzne Bliskiego Wschodu • wymienia państwa leżące na Bliskim Wschodzie na podstawie mapy politycznej • wskazuje na mapie miejsca konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie 	<p>statystycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia warunki naturalne rozwoju rolnictwa w Japonii • przedstawia cechy rolnictwa Japonii na podstawie analizy danych statystycznych • określa różnorodność cech środowiska geograficznego Chin na podstawie mapy tematycznej • omawia czynniki przyrodnicze sprzyjające osadnictwu w Chinach • przedstawia nierównomierne rozmieszczenie ludności Chin na podstawie mapy gęstości zaludnienia • omawia główne kierunki produkcji rolnej w Chinach • omawia cechy środowiska geograficznego Półwyspu Indyjskiego • podaje przyczyny powstawania slumsów w Indiach • omawia warunki uprawy roślin w Indiach na podstawie mapy tematycznej • charakteryzuje indyjską Dolinę Krzemową • omawia cechy środowiska przyrodniczego Bliskiego Wschodu • omawia wielkość zasobów ropy naftowej na świecie i na Bliskim Wschodzie na podstawie wykresu i mapy tematycznej • przedstawia cele organizacji OPEC 	<p>w gospodarce Japonii</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia cechy gospodarki Chin • analizuje wielkości PKB w Chinach na tle innych krajów świata na podstawie danych statystycznych • charakteryzuje tradycyjne rolnictwo i warunki rozwoju rolnictwa Chin • przedstawia problemy demograficzne Indii • omawia system kastowy w Indiach • przedstawia zróżnicowanie indyjskiej edukacji • analizuje strukturę zatrudnienia i strukturę PKB Indii na podstawie wykresu • charakteryzuje przemysł przetwórczy Indii • omawia zróżnicowanie religijne na Bliskim Wschodzie • omawia wpływ religii na życie muzułmanów • przedstawia znaczenie przemysłu naftowego w krajach Bliskiego Wschodu 	<p>przyrostu naturalnego na podstawie analizy danych statystycznych</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia znaczenie nowoczesnych kolei w rozwoju gospodarczym Chin • omawia kontrasty etniczne, językowe i religijne w Indiach • charakteryzuje cechy gospodarki Indii i możliwości ich rozwoju • omawia znaczenie ropy naftowej w rozwoju ekonomicznym państw Bliskiego Wschodu • omawia źródła konfliktów zbrojnych i terroryzmu na Bliskim Wschodzie 	<p>gospodarki Japonii</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia wpływ gospodarki Chin na gospodarkę światową • opisuje główne problemy indyjskiego społeczeństwa oraz przedstawia ich przyczyny • analizuje skutki występowania konfliktów zbrojnych na Bliskim Wschodzie
II. Afryka				

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •określa położenie matematyczno-geograficzne Afryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej •wymienia strefy klimatyczne Afryki •wymienia największe rzeki i jeziora Afryki •wymienia czynniki przyrodnicze wpływające na rozwój rolnictwa w Afryce •wymienia główne uprawy w Afryce •wymienia surowce mineralne Afryki na podstawie mapy gospodarczej •wskazuje obszary występowania surowców mineralnych na terenie Afryki •wymienia atrakcyjne turystycznie państwa Afryki •określa położenie geograficzne Etiopii •wyjaśnia różnicę między głodem a niedożywieniem •wymienia państwa w Afryce dotknięte głodem i niedożywieniem •określa położenie geograficzne Kenii •wymienia obiekty turystyczne na terenie Kenii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia cechy ukształtowania powierzchni Afryki •wymienia cechy różnych typów klimatu w Afryce na podstawie klimatogramów •charakteryzuje sieć rzeczną i jeziora Afryki •omawia czynniki przyrodnicze i pozaprzyrodnicze rozwoju rolnictwa w Afryce •charakteryzuje znaczenie hodowli zwierząt w krajach Afryki •przedstawia zróżnicowanie PKB w różnych państwach Afryki na podstawie analizy danych statystycznych •omawia przemysł wydobywczy w Afryce •wskazuje państwa w Afryce dotknięte problemem głodu i niedożywienia na podstawie mapy tematycznej •analizuje niedożywienie ludności w Afryce na podstawie wykresu •przedstawia ruch turystyczny Kenii na podstawie analizy danych statystycznych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia wpływ czynników klimatotwórczych na klimat Afryki •omawia rozmieszczenie opadów atmosferycznych w Afryce na podstawie mapy klimatycznej •omawia udział rolnictwa w strukturze zatrudnienia w wybranych państwach Afryki na podstawie wykresu •omawia gospodarkę w strefie Sahelu •omawia cechy gospodarki krajów Afryki na podstawie analizy danych statystycznych •przedstawia nowoczesne działy gospodarki Afryki •omawia rozwój i znaczenie usług w Afryce •omawia przyczyny niedożywienia ludności w Etiopii •opisuje zmiany w poziomie niedożywienia ludności Etiopii •wymienia obiekty w Kenii wpisane na listę dziedzictwa UNESCO •opisuje walory kulturowe Kenii na podstawie wybranych źródeł informacji 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •omawia związek budowy geologicznej Afryki z powstawaniem rowów tektonicznych •wyjaśnia cyrkulację powietrza w strefie międzyzwrotnikowej •omawia przyczyny procesu pustynnienia w strefie Sahelu •omawia typy rolnictwa w Afryce •przedstawia czynniki ograniczające rozwój gospodarki w Afryce •omawia skutki niedożywienia ludności w Etiopii •omawia bariery ograniczające rozwój turystyki w Afryce •omawia walory przyrodnicze Kenii wpływające na rozwój turystyki 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia istnienie strefowości klimatyczno-roślinno-glebowej w Afryce • wyjaśnia związki między warunkami przyrodniczymi a możliwościami gospodarowania w strefie Sahelu • ocenia skutki stosowania rolnictwa żarowo-odłogowego i plantacyjnego w Afryce Zachodniej • przedstawia rolę chińskich inwestycji na kontynencie afrykańskim • przedstawia sposoby walki z głodem ludności Afryki na przykładzie Etiopii • określa związki między warunkami przyrodniczymi i kulturowymi a rozwojem turystyki na przykładzie Kenii • przedstawia argumenty pomagające przełamywać stereotypy na temat Afryki
III. Ameryka Północna i Ameryka Południowa				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •określa położenie geograficzne Ameryki •wymienia nazwy mórz i oceanów oblewających Amerykę Północną i Amerykę Południową •wymienia największe rzeki Ameryki i wskazuje je na mapie •wyjaśnia znaczenie terminów: <i>tornado</i>, <i>cyklon tropikalny</i> •wskazuje na mapie Aleję Tornad •wymienia nazwy wybranych cyklonów 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •wymienia nazwy państw leżących w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej •podaje główne cechy ukształtowania powierzchni Ameryki •wymienia strefy klimatyczne Ameryki •omawia przyczyny powstawania tornad i cyklonów tropikalnych •podaje główne rejon występowania cyklonów tropikalnych i kierunki ich 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> •charakteryzuje budowę geologiczną Ameryki •omawia czynniki klimatyczne wpływające na klimat Ameryki •porównuje strefy klimatyczne ze strefami roślinnymi w Ameryce •charakteryzuje wody powierzchniowe Ameryki na podstawie mapy ogólnogeograficznej •omawia mechanizm powstawania 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje związek ukształtowania powierzchni z budową geologiczną w Ameryce • omawia związek stref klimatycznych ze strefami roślinnymi w Ameryce • przedstawia skutki występowania tornad i cyklonów tropikalnych w Ameryce • omawia ekologiczne następstwa wylesiania Amazonii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • ustala prawidłowości w ukształtowaniu powierzchni Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie map tematycznych • przedstawia sposoby ochrony przed nadchodzącym cyklonem na podstawie wybranych źródeł informacji • przedstawia działania człowieka mające na celu ochronę walorów przyrodniczych Amazonii

<p>tropikalnych w XXI wieku</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa położenie geograficzne Amazonii • omawia florę i faunę lasów równikowych • podaje liczbę ludności Ameryki Północnej i Ameryki Południowej na podstawie wykresu • wymienia główne odmiany człowieka zamieszkujące Amerykę • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>urbanizacja, wskaźnik urbanizacji, aglomeracja, megalopolis</i> • wymienia obszary słabo i gęsto zaludnione w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej i wskazuje je na mapie • wymienia największe miasta i aglomeracje Ameryki Północnej i Ameryki Południowej i wskazuje na mapie • przedstawia położenie geograficzne Kanady na podstawie mapy ogólnogeograficznej • wymienia główne uprawy na terenie Kanady • wskazuje zasięg występowania głównych upraw w Kanadzie na mapie gospodarczej • określa położenie geograficzne Stanów Zjednoczonych • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>produkt światowy brutto, technopolia</i> • wymienia główne działy przemysłu w Stanach Zjednoczonych • wymienia rodzaje usług wyspecjalizowanych w Stanach Zjednoczonych 	<p>przemieszczania się</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje cechy środowiska geograficznego Amazonii • omawia cechy klimatu Amazonii • podaje przyczyny zróżnicowania etnicznego i kulturowego Ameryki • przedstawia czynniki wpływające na rozmieszczenie ludności w Ameryce Północnej i Ameryce Południowej • analizuje liczbę ludności miejskiej w ogólnej liczbie ludności państw Ameryki na podstawie mapy tematycznej • przedstawia cechy położenia geograficznego Kanady na podstawie mapy ogólnogeograficznej • omawia ukształtowanie powierzchni Kanady • przedstawia czynniki wpływające na klimat Kanady • omawia strukturę użytkowania ziemi w Kanadzie na podstawie wykresu • opisuje cechy położenia geograficznego Stanów Zjednoczonych • wymienia czynniki wpływające na rozwój Doliny Krzemowej • omawia strukturę użytkowania ziemi w Stanach Zjednoczonych na podstawie wykresu 	<p>tornad i cyklonów tropikalnych</p> <ul style="list-style-type: none"> • podaje przyczyny wysokich rocznych sum opadów atmosferycznych w Amazonii • opisuje piętrowość wilgotnych lasów równikowych w Amazonii • omawia wielkie migracje w historii zasiedlania Ameryki • omawia zmiany liczby ludności w Ameryce na przestrzeni lat na podstawie wykresu • omawia rozwój miast Ameryki na podstawie wybranych źródeł • podaje przykłady megalopolis w Ameryce i wskazuje je na mapie • podaje przyczyny powstawania slumsów w wielkich miastach na przykładzie Ameryki Południowej • przedstawia zasięg występowania lasów w Kanadzie na podstawie mapy tematycznej • przedstawia miejsce Kanady w światowym eksporcie wybranych płodów rolnych na podstawie wykresu • omawia znaczenie przemysłu i jego kluczowe działy w Stanach Zjednoczonych • omawia cechy rolnictwa Stanów Zjednoczonych 	<ul style="list-style-type: none"> • podaje kierunki gospodarczego wykorzystania Amazonii • przedstawia sytuację rdzennej ludności w Ameryce • przedstawia negatywne skutki urbanizacji w Ameryce • określa cechy megalopolis w Ameryce Północnej • omawia czynniki wpływające na przebieg północnej granicy upraw i lasów w Kanadzie • opisuje cechy gospodarstw wielkoobszarowych na terenie Kanady • charakteryzuje wybrane wskaźniki rozwoju gospodarczego Stanów Zjednoczonych • omawia znaczenie usług wyspecjalizowanych w gospodarce Stanów Zjednoczonych • omawia przyczyny marnowania żywności na przykładzie Stanów Zjednoczonych 	<ul style="list-style-type: none"> • omawia skutki zanikania kultur pierwotnych na przykładzie Ameryki Północnej i Ameryki Południowej • opisuje problemy ludności mieszkających w slumsach na podstawie materiałów źródłowych • wykazuje zależność między ukształtowaniem powierzchni, cyrkulacją powietrza, odległością od morza, prądami morskimi a przebiegiem północnej granicy upraw i lasów w Kanadzie • omawia cechy charakterystyczne gospodarki Kanady z uwzględnieniem surowców mineralnych, rozwoju przemysłu i handlu • ocenia wpływ przemysłu zaawansowanych technologii na rozwój gospodarki Stanów Zjednoczonych • ocenia rolę Stanów Zjednoczonych w gospodarce światowej na podstawie analizy danych statystycznych
IV. Australia i Oceania				

<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa położenie geograficzne Australii i Oceanii • wymienia największe pustynie Australii na podstawie mapy • wyjaśnia znaczenie terminu <i>basen artezyjski</i> • wymienia endemity w Australii oraz na wyspach Oceanii • przedstawia liczbę ludności i gęstość zaludnienia w Australii na podstawie mapy tematycznej i analizy danych statystycznych • wymienia największe miasta Australii oraz wskazuje je na mapie 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • charakteryzuje środowisko przyrodnicze Australii i Oceanii • charakteryzuje ukształtowanie powierzchni Australii • wymienia strefy klimatyczne w Australii • charakteryzuje wody powierzchniowe Australii • omawia czynniki przyrodnicze wpływające na rozmieszczenie ludności w Australii • omawia występowanie surowców mineralnych w Australii na podstawie mapy tematycznej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy charakterystyczne poszczególnych typów klimatu w Australii na podstawie klimatogramów • omawia strefowość roślinną w Australii na podstawie mapy tematycznej • omawia bariery utrudniające zamieszkanie Australii • charakteryzuje rdzennych mieszkańców Australii • omawia cechy rolnictwa Australii na tle warunków przyrodniczych • przedstawia znaczenie turystyki w rozwoju gospodarki Australii i Oceanii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wyjaśnia wpływ położenia Australii na klimat • omawia zasoby wód artezyjskich i ich rolę w gospodarce Australii • wyjaśnia, dlaczego Australia jest atrakcyjna dla imigrantów • omawia znaczenie przemysłów przetwórczego i zaawansowanych technologii w rozwoju Australii 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wykazuje zależność między klimatem a zasobami wód powierzchniowych w Australii • wykazuje zależność pomiędzy rozmieszczeniem ludności a warunkami naturalnymi występującymi w Australii • określa główne cechy gospodarki Australii na tle warunków przyrodniczych
<p>V. Obszary okołobiegunowe</p>				
<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • określa położenie geograficzne obszarów okołobiegunowych • wyjaśnia znaczenie terminów: <i>góra lodowa, pak lodowy, lądolód, lodowce szelfowe, nunataki</i> • wymienia gatunki roślin i zwierząt na obszarach Arktyki i Antarktyki • wymienia surowce mineralne na obszarach Arktyki i Antarktyki • wskazuje na mapie Antarktydy położenie polskiej stacji badawczej Henryka Arctowskiego 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • wymienia cechy środowiska przyrodniczego obszarów okołobiegunowych • charakteryzuje klimat Arktyki i Antarktyki • wymienia zagrożenia środowiska naturalnego obszarów polarnych 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • opisuje zjawisko dnia polarnego i nocy polarnej na obszarach okołobiegunowych • charakteryzuje ludy zamieszkujące Arktykę oraz warunki ich życia • opisuje warunki życia w polarnej stacji badawczej 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • porównuje środowisko przyrodnicze Arktyki i Antarktyki • wyjaśnia, dlaczego Antarktyda jest największą pustynią lodową • prezentuje osiągnięcia polskich badaczy obszarów okołobiegunowych • wyjaśnia status prawny Antarktydy 	<p>Uczeń:</p> <ul style="list-style-type: none"> • omawia zmiany w środowisku przyrodniczym obszarów polarnych • charakteryzuje cele oraz zakres badań prowadzonych w Arktyce i w Antarktyce na podstawie na podstawie dostępnych źródeł • omawia wkład Polaków w badania obszarów polarnych na podstawie dostępnych źródeł